

Hanna Parviainen

”NÄMÄ TUNTEET ON HYVÄ MUISTAA”

**Kirjoittaminen ja vuorovaikutus adoptiolapsen odotusta käsittelevissä
blogeissa**

**Pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Kirjoittaminen
Syksy 2009**

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Lapsettomuus ja adoptio	6
2.1 Adoptio, vuosien matka vanhemmuuteen	6
2.2 Kaipaus, jonka ymmärtää vain saman kokenut.....	9
3. Blogit, päiväkirjat verkossa	14
3.1 Blogien pieni historia	14
3.2 Blogit tutkimusaineistona.....	19
4. Blogit tunteiden ja ajatusten kohtaupaikkana	26
4.1 Yksityisestä julkiseen – päiväkirjakirjoittamisesta verkkokirjoittamiseen	26
4.2 Kirjoittajien perusteluja blogimuodon käyttämiselle	33
4.3 Kommentit ja vertaistuki blogien rikkaus	36
4.3.1 ”On valtavan mukavaa, että kirjoituksiani kommentoidaan.” Kommentit osana blogeja	36
4.3.2 ”Tiedän täsmälleen, miltä tuo tuntuu!” Lukijoiden kommentteja.....	39
5. Adoptioblogien terapeuttisuus	45
5.1 Kirjallisuusterapian pieni historia	45
5.2 Terapeuttisen kirjoittamisen suuntaviivoja	47
5.2.1 Kirjallisuusterapia: vuorovaikutusprosessi	47
5.2.2 Kirjoittaminen: terapeuttinen asioiden jäsentäminen.....	50
5.3 Blogi terapeuttisen päiväkirjan näkökulmasta	55
6. Päätäntö	59
7. Lähteet.....	62

1. Johdanto

Internetin rajattomat mahdollisuudet informaation, viihteen ja yhteydenpidon välineenä ovat jatkuvasti nykyihmisen käytettävissä. Internetistä haetaan ideoita päivälliseen, luetaan maailman uutisia, tilataan tuotteita, etsitään tietoa uusista ilmiöistä, pidetään yhteyttä ystäviin ja tutustutaan uusiin ihmisiin.

Kirjoittamisesta kiinnostuneelle Internet avaa tuhansia mahdollisuuksia kirjoittaa faktaa ja fiktiota missä muodossa ja yhteydessä vain. Internetistä on tullut ”jokamiehen” julkaisukanava, jossa asioihin voi vaikuttaa ja niistä keskustella kirjoittaen. Oivallinen esimerkki kirjoituspaikasta ovat keskustelupalstat sekä verkkoblogit, joissa voi kirjoittaa valitsemastaan aiheesta ja saada palautetta ja vuorovaikutusta.

Internetissä voi kirjoittaa mistä vain ja milloin vain. Niin elämän ilot kuin surutkin voi jakaa toisten kirjoittajien ja lukijoiden kanssa. Erityisesti elämänkriisien yhteydessä moni tuntee tarvetta käydä asioita läpi. Mikäli kuuntelevia korvia ei ole aina lähellä, voi asioita jakaa kirjoittaen. Internetistä on helppo saada uusia ajatuksia, kommentteja ja palautetta mieltä painaviin asioihin.

Yksityisen ja julkisen ero on hälvenemässä. Samaan aikaan, kun yksinäisyys ja syrjäytyneisyys ovat yhä yleistyneempiä ja yhä enemmän esillä mediassa, ihmiset jakavat Internetissä henkilökohtaisempia tietojaan ja asioitaan yhä laajemmille verkostoille. Kertooko tämä siitä, että tänä päivänä on helpompi kirjoittaa henkilökohtaisista asioista kasvottomalle verkkoyhteisölle kuin puhua niistä läheisille? Onko mikään aihe enää pyhä tai tabu, josta ei pystyisi omakohtaisesti kirjoittamaan kenen vain luettavaksi?

Moni kirjoittaa ajatuksiaan blogiin. Adoptio on yksi aiheista, joka on saanut kirjoittajia aloittamaan oman blogin. Adoptio ja sen taustalla usein oleva lapsettomuus ovat erittäin henkilökohtaisia ja kipeitäkin asioita, mutta silti moni kirjoittaa näistä Internetiin. Miksi lapsettomuutta läpikäyvä haluaa kirjoittaa tuntemuksistaan Internetiin kenen tahansa luettavaksi? Miksi hän ei kirjoita asioista päiväkirjaan tai käy tunteita läpi ystäviensä kanssa? Kenelle tai ketä varten hän kirjoittaa? Mikä merkitys tällä kirjoittamisella on hänelle itselleen sekä blogin lukijoille?

Tutkimuskohteenani ovat adoptioijien kertomukset, joista perehdyn verkkoblogeihin, jotka koskettavat adoptiota. Intensiivisessä tarkastelussani on neljä julkista adoptioblogia: *Adoptiomatka*¹, *Kirjeitä lapselleni*², *Sieltä kaukaa... tänne meille*³ sekä *Vierashuoneesta lastenhuone*⁴. Käsittelen tutkimuksessani blogien kirjoituksia sekä niiden saamia lukijoiden palautteita. Tutkin, millaisia kertomuksia, narratiiveja, liittyy adoptioon. Pyrin selvittämään, millaista kirjoittamista vertaisryhmätyyppinen blogikirjoittaminen on sekä mikä on tekijyyden rooli adoption ympärille rakentuvassa nettikommunikaatiossa.

Käsittelen adoptiota sekä sen taustalla usein olevaa lapsettomuutta luvussa kaksi. Luvussa kolme esittelen ensin blogeja yleisesti ja tämän jälkeen tutkimusaineiston. Luvussa neljä kuvaan blogeja tunteiden ja ajatusten kohtauspaikkana. Kuvaan blogeihin kommentoimista sekä blogikirjoittajien omia perusteluja blogimuodon käyttämiselle. Lopuksi luvussa viisi käsittelen blogikirjoittamisen terapeuttisuutta kirjallisuusterapian käsitteiden sekä terapeuttisen kirjoittamisen näkökulmista. Esittelen blogille läheisen päiväkirjan käsitettä ensin kappaleessa 4.1 ja sitten 5.3. Ensimmäisessä käsittelen päiväkirjaa yleisesti ja jälkimmäisessä terapeuttisuuden näkökulmasta.

Analysoidessani empiiristä aineistoa käytän apuna muun muassa kahden adoptioita järjestävän kansalaisjärjestön, Interpedian⁵ ja Pelastakaa lapset ry:n⁶, kotisivuja, tutkimuksia verkkokirjoittamisesta ja blogeista, tutkimuksia ja artikkeleita päiväkirjakirjoittamisesta sekä tutkimuksia terapeuttisen kirjoittamisen historiasta ja käytännöistä.

Kirjallisuusterapiasta on kirjoitettu muutamia artikkeleja ja teoksia, mutta laajalti sitä ei ole vielä tutkittu Suomessa. Kirjallisuusterapiaryhmiä ja -ohjaajia on hyvin monenlaisia: yhtenäistä linjaa tai tiettyä koulutustaustaa ohjaajille ei ole. Terapia on Suomessa suhteellisen uusi, mutta se on yleistymässä. Internetkirjoittamista on aiemmin tutkinut muun muassa Virpi Saarinen vuonna 2008 valmistuneessa pro gradu -työssä *Anna*

¹ <http://adoptiomatka.blogspot.com>

² <http://myana.vuodatus.net/>

³ <http://miumo.blogspot.com>

⁴ <http://adoptiosta.blogspot.com>

⁵ <http://www.interpedia.fi/>

⁶ <http://www.pelastakaalapset.fi/>

minulle toivoa, kirjoitan siitä elämän: verkkokirjoittaminen paniikkihäiriöstä kärsivien tukena.

Lapsettomuutta ja adoptiota on aiemmin käsitelty laajasti, joten siihen liittyvät tunteet ovat tiedostettuja. Blogikirjoittamista ei ole juuri tutkittu Jill Walker Rettbergin teosta *Blogging. Digitalmedia and society series* lukuun ottamatta, mitä pidän tärkeänä lähteenä tutkimukselleni. Risto Niemi-Pynttärin väitöstutkimus *Verkkoproosa. Tutkimus dialogisesta kirjoittamisesta* käsittelee myös tutkimukselleni oleellisia aiheita.

Tutkimuksen hypoteesinani on, että blogit ovat luonteeltaan interaktiivisia ja terapeutisia. Vaikka adoptioon ja lapsettomuuteen liittyvät raskaat tunteet ovat yksityisiä, ne ovat silti monilta osin samoja kuin muilla saman kokeneilla. Käytän tutkimuksessani rinnakkain synonyymejä Internet ja verkko.

2. Lapsettomuus ja adoptio

2.1 Adoptio, vuosien matka vanhemmuuteen

Noin joka kuudes hedelmällisessä iässä oleva pari kohtaa tahatonta lapsettomuutta jossain elämänvaiheessa (Väestöliiton Internetsivut⁷). Tahaton lapsettomuus on usein hyvinkin arka ja kipeä asia. Lapsettomuushoitoihin lähtevien tie ei sekään ole aina helppo kulkea: hoidot ovat rankkoja ja kalliita, eikä niillä välttämättä saavuteta toivottua tulosta, lasta⁸.

Osa tahattomasti lapsettomista päätyy lapsen adoptoimiseen. Adoptiovanhemmiksi aikovista noin 80 prosenttia on valinnut adoption joko lapsettomuushoitojen epäonnistuttua tai raskaiden hoitojen välttämiseksi. Osa valitsee adoption suoraan yrittämättä lainkaan hankkia biologisia lapsia ja osassa perheitä on sekä biologisia että adoptoituja lapsia. Syy adoptioon voi olla tällöin esimerkiksi naisen terveydelle rankka raskausaika⁹.

Adoptioprosessiin kuuluu adoptioineuvonta, adoptioluvan hakeminen, tarvittaessa kansainvälinen adoptiopalvelu sekä seurantapalvelu¹⁰. Prosessi lapsen kotiin saamiseksi kestää kokonaisuudessaan yleensä 3–6 vuotta. Ennen adoptioineuvontaan pääsyä hakijat saattavat joutua jonottamaan paikkaa neuvonnasta jopa vuoden, minkä jälkeen neuvonta kestää vuodesta kahteen vuoteen.

Kansainvälisen adoption palvelunantajina toimivat kansalaisjärjestöt Pelastakaa lapset ry ja Interpedia sekä Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Lakisääteisessä adoptioineuvonnassa arvioidaan hakijoiden edellytyksiä ja valmiuksia adoptiovanhemmuuteen, minkä jälkeen sosiaalityöntekijä kirjoittaa hakijoita ja heidän elämäntilannetta, taustaa, adoptiomotiiveja ja kasvatusvalmiuksia kuvaavan kotiselvitysasiakirjan. Tämän jälkeen hakijat jäävät odottamaan adoptiolupaa, jonka saatuaan he voivat

⁷ www.vaestoliitto.fi/lapsettomuus, katsottu 13.1.09.

⁸Raskaus käynnistyy noin 50–70 prosentille tehokkaissa lapsettomuushoidoissa olleille pareille. Sosiaali- ja terveysalan STAKESIN tutkimus- ja kehittämiskeskuksen Suomessa vuonna 2004 tehtyjen tilastojen mukaan IVF- ja ICSI-hoidoissa joka viides alkionsiirto johti elävän lapsen syntymään.

<http://www.verkkoklinikka.fi/?page=3105015&id=9995160>, katsottu 17.2.09.

<http://www.avaclinic.com/index.php?8>, katsottu 17.2.09.

⁹ http://www.yle.fi/genreportaalit/portaali.php?genre=terveys&osannimi=hyvaolo_vauva&jutunid=4015, katsottu 10.2.09.

¹⁰ www.pelastakaalapset.fi, katsottu 13.1.09

lähettää lapsihakemuksensa eteenpäin valintansa mukaan joko kotimaan tai ulkomaan adoptioviranomaisille. Hakemuksen saavuttua kohdemaahan voi lapsiesitykseen kulua muutamasta kuukaudesta jopa kolmeen vuoteen¹¹. Lapsiesityksen saavuttua lapsen hakumatkalle pääsee muutaman viikon tai joskus vasta vuoden kuluttua¹².

Lain mukaan adoptio on mahdollinen 25 vuotta täyttäneille yksinäisille sekä avioliitossa oleville henkilöille. Adoptiovanhemmilta ”edellytetään kykyä rakentaa elinikäinen, hoitava ja lämmin suhde lapseen” (Pelastakaa lapset ry¹³). Kansainvälistä adoptio toimintaa säätelee Suomessa laki lapseksi ottamisesta ja siitä annettu asetus, YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, Haagin yleissopimus kansainvälisistä adoptioista sekä lapsen syntymämaan lainsäädäntö¹⁴.

Ulkomailta adoptoituja arvioidaan olevan Suomessa kaikkiaan noin 3500. Suomeen on saapunut viime vuosina kansainvälisen adoption kautta 200–250 lasta vuodessa (Pelastakaa lapset ry¹⁵). Vuonna 2007 Suomeen adoptoitiin 207 ulkomailla syntynyttä lasta, mikä oli 20 lasta vähemmän kuin vuonna 2006 (Tilastokeskus 27.6.2008¹⁶). Adoptioita järjestävän Pelastakaa lapset ry:n mukaan vuonna 2008 Suomeen adoptoitiin jälleen edellisvuotta vähemmän lapsia¹⁷.

Adoptioita järjestävien järjestöjen mukaan yhä harvempi lapsi tarvitsee enää ulkomaista adoptiota. Adoptioita järjestävän kansalaisjärjestö Interpedian mukaan heidän kontaktimaissaan ”kotimaan adoptiot lisääntyvät ja lastensuojelu kehittyi¹⁸”.

Erityisesti Kiinan tilanne on parantunut: lapsia hylätään vähemmän, ja yhä useammille jo hylätyille pystytään etsimään uusi koti Kiinasta¹⁹. Pelastakaa lapset ry:n mukaan Kiinassa ”talouden kehittymisen ja asenteiden muuttumisen myötä yhä useampi

¹¹ <http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvaliset-adoptiot> 13.1.09 ja <http://www.pelastakaalapset.fi/index.php?id=195>, katsottu 13.1.09

¹² <http://www.interpedia.fi/adoptio/hakumatka/index.html>, katsottu 27.2.09

¹³ <http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kotimaiset-adoptiot>, katsottu 13.1.09

¹⁴ <http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvaliset-adoptiot>, katsottu 13.1.09

¹⁵ www.pelastakaalapset.fi katsottu 13.1.09.

¹⁶ <http://www.stat.fi/til/adopt/index.html>, katsottu 3.2.09.

¹⁷ www.pelastakaalapset.fi/assets/files/lastensuojelutyo/kv-adoptiopalvelu/tiedotteet/2008/kvadoppal_tiedote_fi_joulukuu_2008.pdf, katsottu 29.1.09.

¹⁸ http://www.interpedia.fi/tiedotteet/2009/tammikuu_16_2009.html katsottu 19.1.09.

¹⁹ <http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvalinen-adoptiopalvelu/tiedotteet/2009/1888>, katsottu 17.2.09.

hylätty lapsi saa adoptiovanhemmat jo Kiinassa. Tästä syystä ulkomaille ei ole tarvetta sijoittaa enää samaa määrää lapsia kuin aiemmin²⁰».

Kansainvälinen adoptio on vasta kolmas vaihtoehto kotia tarvitsevalle lapselle. Ensisijaisesti maat auttavat biologisia vanhempia huolehtimaan lapsistaan, ja toisena keinona etsitään adoptiovanhempia omasta maasta. Lapsen siirtyminen uuteen maahan tuottaa aina ongelmia, minkä vuoksi päätös adoptoida lapsi maasta toiseen täytyy tapahtua kypsän harkinnan jälkeen²¹.

Adoptiolasta toivovien hakijoiden määrä onkin moninkertainen vuosittain Suomeen tulevien lasten määrään verrattuna²². Lasta odottavien hakijoiden suuren määrän vuoksi odotusajat ovat pidentyneet ja tulevat Pelastakaa lapset ry:n mukaan jatkossakin pidentymään (Pelastakaa lapset ry:n tiedote 18.12.2008²³).

Maailman tilanne ei kuitenkaan ole muuttunut. Vain harvaa maailman lapsista koskettaa adoptiotoiminta: esimerkiksi katulapsia arvioidaan olevan koko maailmassa 100–150 miljoonaa²⁴. Kaikissa adoptiolapsia luovuttavissa maissa ei kuitenkaan ole pitkät jonot, vaan esimerkiksi Venäjältä adoptoidaan yhä paljon lapsia sekä sisarusryhmiäkin Suomeen lyhyilläkin odotusajoilla²⁵.

²⁰ <http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvalinen-adoptiopalvelu/tiedotteet/2009/1888> katsottu 24.2.09.

²¹ <http://www.interpedia.fi/adoptio/index.html>, katsottu 27.1.09.

²² <http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvaliset-adoptiot>, katsottu 9.2.09.

²³ www.pelastakaalapset.fi/assets/files/lastensuojelutyo/kv-adoptiopalvelu/tiedotteet/2008/kvadoppal_tiedote_fi_joulukuu_2008.pdf, katsottu 29.1.09.

²⁴ <http://fi.wikipedia.org/wiki/Katulapset> katsottu 24.2.09.

²⁵ http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvalinen-adoptiopalvelu/lapsiesitykset?searched=lapsiesitykset&advsearch=oneword&highlight=ajaxSearch_highlight+ajaxSearch_highlight1, katsottu 20.1.09.

2.2 Kaipausta, jonka ymmärtää vain saman kokenut

Matka perheeksi voi olla monen näköinen. Joillekin pareille biologisen lapsen saaminen on helppoa, toisilla se kestää kauemmin. Osa taas ei toiveistaan huolimatta onnistu saamaan biologista lasta.

Lapsettomuushoitoja suositellaan yleensä, kun raskautta on yritetty vuosi²⁶. Joskus hoidotkin epäonnistuvat²⁷, ja tuloksena voi olla lapsettomuusdiagnoosi. Osa kauan vauvaa yrittäneistä luopuu suoraan biologisen lapsen haaveista jättämällä menemättä henkisesti ja fyysisesti hyvinkin rankkoihin hoitoihin.

Lasta toivoville lähipiirin perheenlisäykset sekä lapsiin vahvasti liittyvät juhlat, kuten ristiäiset ja jouluku, voivat olla kovia koettelemuksia. Voi olla vaikea elää muiden onnea, kun omat haaveet eivät toteudu. Pari saattaa olla yhä lapseton samaan aikaan, kun yhtä aikaa lapsista haaveilleiden ystävä- ja sukulaisperheiden esikoiset aloittavat jo koulutiensä.

Toisten onnen edessä oma ”puutteellisuus” voi tuntua tabulta, josta voi olla helpompi vaieta. ”Lapsettomuus on hyvin yksityinen asia. Se on joskus niin kipeä asia, että se salataan lähisukulaisilta, työkavereilta ja jopa läheisimmiltä ystäviltä”, kirjoittaa Maija Tulppala teoksessa *Kun vauva viipty – lapsettomuuden tutkimus ja hoito* (2007, 29).

Osa lapsettomuusdiagnoosin saaneista päätyy adoptioon. Vuosien lapsettomuuden ja rankkojen lapsettomuushoitojen jälkeen adoptioprosessi antaa toivoa ja voimia lasta hartaasti toivoville. Lapsettomuuden tunne ei kuitenkaan helposti poistu vaikka pariskunta tai yksinhakija olisi jo laittanut lapsihakemuksensa maailmalle. Vuosia kestävä prosessi, jonka deadlinea ei etukäteen tiedetä, on monille hyvinkin rankka. Joillekin odottajille maailman muuttuvan tilanteen vuoksi jatkuvasti venyvään odottamiseen liittyy selkeä pelko. Adoptiolapsen ja vanhemman välinen ikäero ei saisi nousta yli 45:een vuoteen²⁸, minkä vuoksi osa odottajista pelkää vanhenevansa jonoon ja jäävänsä ilman lasta.

²⁶ <http://www.avaclinic.com/index.php?3>, katsottu 20.2.09.

²⁷ Raskaus käynnistyy noin 50–70 prosentille tehokkaissa lapsettomuushoidoissa olleille pareille. Sosiaali- ja terveysalan STAKESIN tutkimus- ja kehittämiskeskuksen Suomessa vuonna 2004 tekemien tilastojen mukaan IVF- ja ICSI-hoidoissa joka viides alkionsiirto johti elävän lapsen syntymään. <http://www.verkkoklinikka.fi/?page=3105015&id=9995160>, katsottu 17.2.09. <http://www.avaclinic.com/index.php?8>, katsottu 17.2.09.

²⁸ <http://www.interpedia.fi/adoptio/ukk.html#kysymys1>, katsottu 27.2.09.

Lapsiesitystä odottaessa jokainen puhelimen pirinä on mahdollinen lapsitieto. On vaikea elää ja odottaa, kun puhelin pysyy vaiti kauan, jopa vuosia. Jokaiseen joulun, kesälomaan, äitien- ja isäinpäivään liittyy toive juhlan vietosta perheenä. Kunpa tämä joulu olisi viimeinen ilman lasta, kunpa kesälomalla voisimme jo olla äiti ja isä pienelle lapsellemme, joka voi jo odottaa meitä jossain!

Tänään äitini sai kaksi kukkaa, leivoksia, kattilan ja hillopurkin. Kun kohotimme kuohuviinilaseja, katselin perhettä siinä ympärillä ja mietin, kuinka monta roolia minulla on. [--] Kaikkein tärkein määre puuttuu yhä. En ole kenenkään äiti. Kuinka mones äitienpäivä tämä onkaan, näitä samoja, joihin liittyy arkoja toiveita. [--] Minusta tulee äiti, mutta ei ensi kuussa, mahtaako tulla ensi vuonnakaan²⁹.

Lopu jo. Kamala, ällöttävä äitienpäivä. Ahdistus kovertaa fyysisenä kipuna. On vaikeaa olla paikallaan, jalkoja vähän vapisuttaa. Harhailen ympäri kotia, olo tuntuu muotopuolelta vajavaiselta epäonnistuneelta. Miksi en saa olla äiti, miksi en onnistu edes tässä asiassa, miksi minä? Miksi pitää odottaa ja pettyä, en minä ole vahva? Piehtaroiminen perusteettomassa, tahmeassa katkeruudessa inhottaa itseänikin³⁰.

Adoptioon liittyy yhä ennakkoluuloja, pelkoja ja hämmennystä, joita monet adoptio-odottajat saavat lähipiiriltään ja jopa puolituilta kuulla. Perheen lapsenodotusuutista ei aina oteta avosylin vastaan. Adoptiopäätöksen vuoksi hakijat voivat joutua toistuvasti perustelevaan haluaan saada lapsi, mikä voi herkästi loukata. *Adoptiomatka*-nimistä verkkoblogia, *Adoptiomatka*-pseudonyymia käyttävä adoptio-odottajaäiti on joutunut perustelevaan usein³¹.

Jos nainen tulee raskaaksi ja menee ensi käynnille neuvolaan, siellä tuskin kysytään ensimmäisenä, miksi hän haluaa lapsen. Minä joudun selittämään sitä jatkuvasti: virallisille tahoille, tuttaville, itselleni - enkä osaa, ainakaan tyhjentyvästi. [--] Tämä on niin vaikeaa, pukea sanoiksi epämääräisiä ajatuksia ja suuria tunteita. Haluan lapsen joka minulta puuttuu, haluan antaa lapselle kodin ja äidin, jotka häneltä puuttuvat. Sievä yhtälö. Mieluiten kirjoittaisin kaavakkeisiin, joissa kysytään "miksi haluatte ottolapsen"

²⁹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_05_01_archive.html, katsottu 17.2.09.

³⁰ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_05_01_archive.html, katsottu 23.2.09.

³¹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2005_04_01_archive.html, katsottu 20.2.09.

vain, että "no kun haluan, eikö se riitä!" Kipein kysymys on samalla myös kaikkein tärkein. Siksi on hyvä, että sitä kysytään yhä uudelleen.

Adoptiovanhemmat saavat kuulla myös paljon epäilyksiä ja ennakkoluuloja adoptoinnista, aivan kuten Adoptiomatkakin³²:

"Kyllä minä sen tiedän, että monet adoptoivat vain rahan vuoksi. No, et ehkä sinä, mutta monet kuitenkin. Ne adoptiotuet ovat tosi isoja."

"Kyllä se oma lapsi on aina oma ja veri vettä sakeampaa. Tulet ihan varmasti huomaamaan, eli mieti nyt vielä koko adoptiohössötystä."

"Onko teidän nyt ehdottomasti saatava lapsi, kun se on noin vaikeaa? Ajattele positiivisesti. Ilman lasta teille jää paljon enemmän aikaa ja rahaa esimerkiksi lomailuun."

"Kyllä minua kauhistuttaisi, kun ei tiedä yhtään, että mitä sieltä tulee. Se lapsihan voi olla ihan minkälainen tahansa."

Läheisiä lapsettomuus voi säällittää ja adoptio hämmentää ja pelottaakin. Lapsettomuuden läpikäyminen ja vertaistuki saman kokeneiden kanssa onkin ensiarvoisen tärkeää.

Lapsettomuutta läpikäyneiden naisten ja miesten voi olla vaikeaa puhua teemasta lähimmäisten, ystävien tai sukulaisten kanssa. Syitä jotka johtavat avoimuuden välttämiseen voivat olla kanssaihminen tilanteeseen samaistumisen mahdottomuus, typerät kommentit, ympäristön aiheuttama lisääntymispaine ja oma epäonnistumisen tunne siitä, ettei voi toteuttaa kehonsa yhtä merkittävimpää biologista funktiota eli lisääntymistä. Arasta aiheesta saattaa olla hankalaa puhua avoimesti [--]. Kukin tahattomasti lapseton käsittelee tilannettaan omalla persoonallisella tavallaan. Joku kokee luontevimmaksi kertoa tilanteestaan avoimesti ja kaikille. Toisen väylä on kokoontua muiden lapsettomuutta kokevien kanssa, jolloin yhteenkuuluvuus ja toisten ymmärrys on vertaansa vailla. (Lähteenmäki 2007, 7–8.)

³² http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_10_01_archive.html, katsottu 20.2.09.

Keskustelu toisten samassa tilanteessa olevien parien kanssa ”voi tarjota olkapään sekä selvennystä että uusia näkökulmia tilanteeseen” (Tulppala 2007, 29). Moni lapsettomuutta ja adoptioita läpikäyvä hakee kriisin keskellä vertaistukea Internetin lapsettomuus- ja adoptioaiheisilta keskustelufoorumeilta sekä blogeista. Näillä keskustelukanavilla voi ilman selittelyjä kuvata lapsenkaipuuta ja lapsen saamisen ongelmia sekä adoptioprosessin kynnyksiä ja suvantovaiheita; voi itkeä ja iloita yhdessä.

Internetin lapsettomuusaiheiset sivustot ja keskustelupalstat ovat luoneet aikaan ja paikkaan sitoutumattoman väylän, josta ammennetaan vertaistukea osallistumalla keskusteluihin tai vain luetaan muiden vastaavista tilanteista (Lähtenmäki 2007, 8).

Monelle kirjoittaminen on luonteva tapa purkaa tunteita ja ajatuksia. Osa tuhoaa tekstinsä, osa säilyttää sen itseään varten ja osa kirjoittaa siksi, että muutkin saavat lukea.

Mitä suurempi ongelma on, sitä vaikeampaa sen ilmaiseminen on ja sitä enemmän se kaipaa ilmaisemista – joillakin toistuvasti. Ystävät ja omaiset voivat vain kuunnella sen verran kuin jaksavat, ja psykoterapeuttien aika on rajallista ja kallista. Kirjoittamista voidaan harjoittaa yksin pelkkä paperi ja kynä apuvälineinä

kirjoittaa Gillie Bolton (2009, 140) artikkelissa *Terapeuttinen kirjoittaminen palliatiivisessa hoidossa ja syövän hoidossa*. Mikäli haluaa kirjoitukselleen lukijoita helpon julkaisukanavan kautta, on Internet paikkana oivallinen.

Kirjallisuusterapeutti ja adoptioäiti Päivi Tonteri³³ näkee adoptio-odotuksen henkisesti rankkana aikana, jolloin tarvittaisiin paljon erilaisia tukimuotoja.

Netin [Internet] merkityksen näen tärkeänä. Toisaalta netissä liikkuu paljon sellaistaakin tietoa, mikä lietsoo paniikkia, ja tiedän joitakin pitkään lasta odottaneita, jotka ovat tyystin lakanneet seuraamasta erilaisia adoptioaiheisia keskustelupalstoja tai blogeja. Mutta tiedän myös, että moni on saanut ihan aidosti apua ja lohtua vertaistuesta, jota netistä voi löytää. Taidokkaasti kirjoitetut blogit ovat erityisen pidettyjä – omien tunteiden tunnistaminen toisen tekstistä ja sanojen hoitava voima voivat tehdä ”ihmeitä”[--].

³³ Henkilökohtainen sähköpostikeskustelu 10.12.08.

Tuntemattomien, mutta asian ymmärtävien kanssa tilanne voi olla helpompi jakaa kuin joidenkin lähellä olevien kanssa. Moni pitää lasten hankkimista itsestäänselvytenä, eikä ympäristö aina hyväksy toisten lapsetonta elämää. Adoptiomatka kirjoittaa blogissaan hiustensa värjäyksestä ja pohtii värin vaikuttaessa adoptioprosessista tietämättömän satuttavia sanoja³⁴:

Mietin samalla sanoja, jotka satunnainen tuttu viskasi tänään naamalleni kuultuaan, ettei minulla ole jälkikasvua (hän kysyi, vastasin kielteisesti selittelemättä): ”Mun mielestä on siis niin itsekästä ettei viitti tehdä lapsia vaan aattelee pelkästään jotain uralla etenemistä ja rahaa ja omaa mukavuutta.

Vertaistuki on monelle korvaamaton asia: saman kokeneet ymmärtävät ja tukevat.

³⁴ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_09_01_archive.html, katsottu 20.2.09.

3. Blogit, päiväkirjat verkossa

3.1 Blogien pieni historia

Internet-kirjoittamisesta on tullut vahva osa tämän ajan ihmisen arkea. Erilaiset keskustelufoorumit, kotisivut ja blogit tarjoavat paikan opiskeluun, viihtymiseen sekä vuorovaikutukseen tuttujen ja tuntemattomien kanssa. Internet tarjoaa apua esimerkiksi yksinäisyyteen, arjen rutiinien hoitoon ja yleissivistyksen kartoittamiseen. (Alasilta 2000, 285–286.)

Jill Walker Rettberg (2008, 22) kuvaa blogien olevan yksiselitteisesti verkon tuote, joiden historian alku on sama kuin verkon historian alku. Internetissä on ollut mahdollista julkaista omia kirjoituksia heti sen synnystä alkaen. Ensimmäiset kotisivut ja verkkopäiväkirjat olivat käsin koodattuja HTML-sivuja, joiden käyttö vaati sivunkuvauskielen tuntemista. Tämän vuoksi vain harvalla oli aikaa ja osaamista Internet-julkaisuun. (Kilpi 2006, 4.)

Ensimmäiset online-päiväkirjat julkaistiin verkossa vuoteen 1994 mennessä (Rettberg 2008, 23). Yksi näistä varhaisimmista blogisteista, bloggaajista, oli Justin Hall. Vuonna 1997 amerikkalainen ohjelmoija John Barger alkoi kutsua Robot Wisdome – nimistä nettisivuaan termillä ”Weblog”. Hän keräsi sivustolleen linkkejä kiinnostavista verkkopalveluista. Barger yhdisti sanat web eli verkko ja log eli lokikirja. Huhtikuussa 1999 Peter Merholz kirjoitti sanan nettisivulleen välilyönnin kera kirjoittamalla weblogin muodossa ”we blog” eli me bloggaamme. (Kilpi 2006, 11.) Yleiseen käyttöön vakiintui nimitys blogi, minkä lisäksi käytössä on myös weblogi, loki, verkkoblogi, verkkopäiväkirja ja nettipäiväkirja. (Wikipedia³⁵.)

Vuonna 1999 amerikkalaisyhtiö Pyra Labs avasi Blogger-nimisen verkkopalvelun, jossa kuka tahansa pystyi julkaisemaan oman bloginsa. Vuonna 2003 kävijämäärä oli niin valtava, että Pyra Labs siirtyi Googlen omistukseen. Googlessa Bloggerista tuli täysin ilmainen sekä teknisesti parempi. Toukokuussa 2004 Bloggerissa oli CSS-teknologiaa

³⁵ <http://fi.wikipedia.org/wiki/Blogi>, katsottu 9.10.08.

hyödyntävät sivupohjat, parempi arkistojärjestelmä, käyttäjäkommentit sekä myös sähköpostimahdollisuus blogitekstien lähettämiseen. (Kilpi 2006, 11–12.)

Kuka vain voi perustaa oman blogin helposti ja ilmaiseksi³⁶. Blogi on verkkosivu tai -sivusto, johon yksi tai useampi kirjoittaja kirjoittaa. Blogeissa uudet tekstit, päivitykset, tulevat yleensä sivun yläreunaan ja vanhat tekstit säilyvät helposti luettavina ja muuttumattomina uuden tekstin alapuolella. Tekstin lisäksi blogissa voi julkaista kuvia, videokuvia ja ääntä. Muihin www-sivuihin verrattuna tunnusomaista on linkityksen ja henkilökohtaisen näkökulman painotus sekä kommentointimahdollisuus. (Wikipedia.)

Blogien avulla jokainen voi tehdä elämästään tai ajatuksistaan haluamallaan tavalla julkisia sekä käyttää sananvapauttaan. Tuomas Kilpi (2006, 3) kirjoittaa blogien olevan

merkittävä teknologinen, sosiaalinen ja taloudellinen muutosvoima, joka tekee lukijoista julkaisijoita ja kuluttajista tuottajia. Sananvapaus muuttuu abstraktista asiasta konkreettiseksi toiminnaksi: sana on todellakin vapaa, kun jokainen meistä voi julkaista mitä tahansa, milloin tahansa ja kenelle tahansa.

Blogit paljastavat kirjoittajan maailmankuvan tekstien kautta. Kun vain kirjoituksen merkitys ratkaisee, ei muodollisella asemalla ole väliä. (Huhtinen ja Rantapelkonen 2007, 11.) Kilven (2006, 3) mukaan kaikkein tärkein voima blogikulttuurin syntymisen taustalla on blogijulkaisemisen helppous, nopeus ja yksinkertaisuus.

Osa käyttäjistä ja tutkijoista pitää blogin suorana synonyymina julkisen nettipäiväkirjan käsitettä (ks. esim. Huhtinen ja Rantapelkonen 2007, 11). Blogien lokeroiminen verkkopäiväkirjoiksi on kuitenkin herättänyt joissakin käyttäjissä ärtymystä, koska bloggaajat ”mieltävät päiväkirjan pitävän sisällään pelkkää sisäänpäin kääntynyttä ja itsekeskeistä tilitystä. [--] Blogeille ovat kuitenkin tunnusomaisia myös keskustelevuus ja yhteisöllisyys, jotka taas eivät ole perinteisten päiväkirjojen tyypillisimpiä ominaisuuksia.” (Kilpi 2006, 5.)

Jokainen blogin kirjoittaja voi itse vapaasti valita bloginsa aiheen, tyylin ja kirjoitustiheyden. Blogista voi tehdä kaikille avoimen tai asettaa sen salasanan taakse, jolloin blogiin voi pyytää tiettyjä lukijoita mukaan tai lukijat voivat itse pyytää oikeutta lukea blogia.

³⁶ Esimerkiksi osoitteessa <http://blogit.fi/>, katsottu 24.9.09.

Osa blogisteista kirjoittaa vain tietystä aiheesta, osa useasta eri aiheesta. Tapoja on monia. Rettbergin (2008, 57) mukaan blogit ovat “a relatively free-form type of social software, and are decentralized, often running on their author’s own domains and connecting haphazardly to other blogs.”

Blogeille tyypillistä on ajankohtaisuus ja henkilökohtaisuus. Ne ovat usein kirjoittajan kirjoituksia hänen omasta elämästään, kuten esimerkiksi pienten lasten äidin arkipäivän kokemuksia (Rahikka 2008, 68). Blogit voivat olla yhtä lailla myös fiktiivisiä.

Blogilista.fi³⁷ lajittelee blogit seuraavien avainsanojen alle: blogit ja bloggaaminen, design ja sisustus, elämä ja arki, elokuvat, tv ja teatteri, huumori ja ajanviete, ihmissuhteet ja parisuhteet, käsityöt, kädentaidot ja askartelu, kirjallisuus ja kirjoittaminen; kulttuuri, lemmikit ja eläimet, markkinointi ja mainonta, matkailu ja matkat, media ja Internet, muoti, vaatteet ja tyyli, musiikki, opiskelu, paikallisuus, perhe ja lapset, politiikka ja yhteiskunta, ruoka ja juoma, taide, tekniikka, IT ja tech, ulkomaat ja ulkosuomalaiset, urheilu ja kuntoilu sekä valokuvat ja kuvat.

Tutkimusaiheeni adoptio asettuu avainsanan perhe ja lapset alle. Adoptioblogeja listalla on 45³⁸. Näistä puolet käsittelee vain adoptiolapsen odotusta ja lapsettomuutta ja puolet adoption lisäksi muitakin aiheita.

Blogit voi jakaa karkeasti kirjallisiin ja dokumentaarisiin blogeihin. Rettberg (2008, 9) jakaa blogit kolmeen päätyyliin: ”personal or diary-style blogging, filterblogging and topic-driven blogging”. Rettberg (2008, 12) mukaan “[u]nlike diary-style blogs, filter blogs don’t log the blogger’s offline life but record his or her experiences and finds on the Web.”

Verkkoproosaa väitöskirjassaan tutkinut Risto Niemi-Pynttäre (2007, 95) näkee blogien alueella rikkaan alalajien skaalan: blogi voi olla esimerkiksi lyrikkablogi, verkkopäiväkirja, työpäiväkirja, kolumni, pakina, muistelma tai jatkokertomus. Tyyllilajina verkkoblogissa voi Niemi-Pynttären havaintojen mukaan olla esimerkiksi satiiri, huumori, romanttisuus, melankolia tai aforismit.

Rettbergin (2008, 15) havaintojen mukaan useimmat blogit keskittyvät käsittelemään henkilökohtaisten aiheiden sijaan ajankohtaisia aiheita. Rettberg (2008, 86) näkee median ja blogien vuorovaikutuksen tärkeänä blogitekstien innoittajana. “[M]any

³⁷ www.blogilista.fi, katsottu 9.9.09.

³⁸ <http://www.blogilista.fi/avainsana/adoptio>, katsottu 24.11.09.

bloggers follow mainstream media and other blogs and filter stories according to their interests, or they carefully monitor every news item about a particular person or issue. The bloggers are often called filter bloggers [--].”

Many blogs are not primarily focused on the varying interests of the individual blogger, but are instead focused on topics as diverse as knitting, personal finances, fashion, digital art and electronic literature, politicians, use of the Web, quantum theory or personal productivity. All these topic-centered blogs share newly discovered ideas and information with their readers, usually providing links to more information. (Rettberg 2008, 15.)

Blogit ovat usein joko päiväkirjamaisia, jatkuvia kirjoituksia tai projektikeskeisiä, tietyn tavoitteen jälkeen päättyviä tarinoita. Projektikeskeisissä blogeissa tietty elämänvaihe ajaa kirjoittamaan. Usein syynä on uusi, erilainen ja vaikeakin elämäntilanne, johon liittyy surua ja epävarmuutta. Blogin aihe voi olla hyvinkin dramaattinen, ja blogin kirjoittajalla voi olla selkeästi mielessä kirjoittamisen tavoite³⁹ (Rettberg 2008, 113). Projekti voi olla esimerkiksi sairauteen liittyvät hoitajakset, talon rakentaminen, opiskelu, adoptio- tai biologisen lapsen odottaminen, juhliin valmistautuminen tai avioerosta tai kuolemasta suremisen helpottaminen. Usein kyseessä on surutyö tai muu elämänmuutos. “There is a goal that is clearly expressed when the blog is started, and that is often even summarized in the sidebar for new readers. The blog will end where –or if- the goal is achieved.” (Rettberg 2008, 114.) Osa aloittaa projektin valmistuttua uuden blogin, osa päivittää vanhaan uusiakin kuulumisia.

Yksi blogien ominaispiirteistä on vuorovaikutus. Lukijat ja kirjoittajat linkittävät blogeja toisiinsa ja viittavat eri blogeihin. Usein viittauksen kohteena ovat blogien lukijoiden kommentit alkuperäisten blogitekstien sijaan (Kilpi 2006, 17–18).

Often diarists belong to Web rings linking diaries together, or they write on social sites like Live Journal, where they can set up friendlists and share sections of their diaries with specified friends or groups of friend. In these cases, the blog is often only meant as a way of communicating with close friends. (Rettberg 2008, 11–12.)

³⁹ Esimerkiksi lähestyvistä kuolemastaan blogia kirjoittanut mahasyöpää sairastava Luippa. Ehkä huomien on parempi: Luipan nettipäiväkirja (2005). Kirjoittaja Ari Nurmi. Toim. Päivi Nurmi. Orimattila: Ekiteki.

Internet tarjoaa tiedon lisäksi myös viihdettä. Kun entisaikaan ihmiset viihdyttivät toisiaan kertomalla kansantarinoita, viihdytään nykyään Internetistä löytyvien tarinoiden äärellä. Blogitekstit tarjoavat lukijoille nykypäivän narratiiveja. Rettbergin (2008, 11) mukaan sekä päiväkirjat että aikaisemmat hypertekstit ovat olleet ennakkotapauksia tällä narratiiviselle muodolle, blogille, jolla hän näkee olevan yhteyden päiväkirjaan ja hypertekstiin. Suurimman eron narratiivissa blogin ja narratiivissa romaanissa välillä Rettberg (2008, 111) näkee siinä, että blogien tarinat kerrotaan lyhyiden kohtausten muodossa.

When blogs tell stories, they generally do so in an episodic form, with each post being a self-contained unit that contributes to an overall narrative. Each post makes sense in itself but read together – not necessarily in sequence – the posts tell a larger story. (Rettberg 2008, 115.)

Rettberg kokee blogien tulevaisuuden olevan yhä enemmän maailman tapahtumiin ja mediaan sidottuna. Maailmantapahtumat saavat yhä enemmän tilaa blogeissa yksittäisen bloggajan mielenkiinnonkohteiden sijaan. Internetissä keskusteleminen, julkaiseminen ja tiedon etsiminen on helppoa, nopeaa ja ajan hermoilla pysymisen vuoksi jopa välttämätöntä.

People like participating in the media. We like contributing and sharing our ideas, and we're unlikely to stop now that we have the technology to allow it. Participatory media that makes publishing available to everyone is like fire: once the Cunning Prometheus had stolen the secret of fire from Zeus and given it to us mortals, there was no way for the gods to take it back. (Rettberg 2008, 155.)

3.2 Blogit tutkimusaineistona

Käsittelen tutkimuksessani neljän julkisen, adoptioaiheisen blogin kirjoituksia sekä kirjoittajien ja lukijoiden välistä vuorovaikutusta. Tutkimuksessani olevat blogit ovat nimeltään *Adoptiomatka*⁴⁰, *Kirjeitä lapselleni*⁴¹, *Sieltä kaukaa... tänne meille*⁴² ja *Vierashuoneesta lastenhuone*⁴³. Blogit on valittu blogilista.fi-verkkosivun adoptioaiheisten blogien joukosta.⁴⁴ Adoptioblogeista näissä neljässä blogissa on eniten päivityksiä⁴⁵ ja ne keskittyvät selkeästi vain adoptioon ja lapsettomuuteen. Moni muu adoptiosta kertova blogi vain sivuaa adoptioita muiden aiheiden ohella.

Nimimerkit, pseudonyymit, *Adoptiomatka* ja -M- ovat kirjoittaneet blogejaan vuodesta 2005 alkaen, *Adoptiomatka* blogia *Adoptiomatka* ja -M- blogia *Sieltä kaukaa... tänne meille*. Myana on kirjoittanut blogia *Kirjeitä lapselleni* vuodesta 2006 ja Shanna blogia *Vierashuoneesta lastenhuone* vuodesta 2007. Myana on jälkikäteen lisännyt myös joulukuusta 2005 lähtien pöytälaatikkoon kirjoittamansa kirjeet. Käsittelen tutkimuksessani näiden blogien blogimerkintöjä sekä kirjoittajien jättämiä kommentteja.

Blogistit, blogeihin kirjoittajat, eivät juuri esittele itseään tai asuinpaikkaansa blogeissaan. He ovat arvioilta noin 30–35-vuotiaita naisia. *Adoptiomatka* esittelee bloginsa etusivulla olevansa ”kärsimätön, toiveikas ja tyynikin nuori nainen”, joka ”rimpuilee adoptioprosessin rattaissa” ja ”tallentaa osan asioista myös julkiseen muistiin”. Myana kirjoittaa blogissaan olevan tulevan äidin kirjeitä lapselle, jota ei vielä ole ja tämän lisäksi adoptio-odotuksen verkkaisia askeleita. Itseään hän ei esittele tarkemmin. Shanna kirjoittaa hänellä olevan takana useita vuosia lapsettomuutta ja hedelmöityshoitoja ja nyt olevansa adoptioprosessissa. -M- ei esittele itseään tai blogiaan bloginsa etusivulla tai kirjoittajan profiilisivulla.

Blogiensä alussa adoptiohakijoista kolme on käynnistämässä prosessia lapsen adoptoinnista ulkomailta ja yksi, Myana, kotimaasta. Bloggaajat kirjoittavat adoption etenemisestä ja lopulta suuresta onnesta saadessaan lapsen syliinsä.

⁴⁰ <http://adoptiomatka.blogspot.com>

⁴¹ <http://myana.vuodatus.net>

⁴² <http://miumo.blogspot.com/>

⁴³ <http://adoptiosta.blogspot.com>

⁴⁴ <http://www.blogilista.fi/avainsana/adoptio>, katsottu 9.9.09.

⁴⁵ Tilanne syyskuussa 2008.

Adoptiomatka päivitti blogiaan alussa viisikin kertaa kuussa ja nyt kolmisen kertaa kuussa. Shanna päivittää blogiaan keskimäärin neljä kertaa kuussa, Myana kaksi kertaa kuussa ja -M- yhdestä kahteen kertaa kuussa.

Adoptiomatka aloitti bloginsa pitämisen 5.3.2005, jolloin hän kävi puolisonsa kanssa ensimmäisessä adoptioneuvonnassa. Kirjoittajan ensimmäiset kirjoitukset käsittelevät neuvontaan liittyviä ajatuksia ja tehtäviä sekä suvun reaktioita adoptioutiseen. Adoptiomatka suree 26.3.2005 prosessin pituutta ja epäilee, että kukaan ei lue enää blogia, kun lapsi saapuu, koska kaikki kestää niin kauan. Hän ihmettelee, kuinka kukaan voisi jaksaa lukea vieressä.

Adoptiomatka pohtii blogissaan äitiyden, adoption ja lapsettomuuden kysymyksiä sekä ympäristön suhtautumista siihen. Kirjoittaja kirjoittaa kivusta perustella haavetta lapsesta adoptioneuvojalle ja lähipiirille. Välillä kirjoituksissa pilkahtaa onni, mutta pääasiassa teksti on melankolista. Pelko, katkeruus, epätoivo, suru ja kauhu ovat läsnä, mutta välillä näkyy myös hykerryttävä ilo joskus saapuvasta lapsesta.

13.1.2006 Adoptiomatka kirjoittaa saaneensa adoptioluvan ja 10.3.2006 ilmoituksen, että paperit ovat matkalla kohdemaahan Kiinaan. Adoptiomatka pohtii teksteissään, miten voisi valmistella lasta varten itseään, parisuhdettaan, sukuaan ja kotiaan. Toiset perheet ja lapset herättävät kateutta ja tuskaa ja varsinkin äitienpäivät ovat vaikeita. Heinäkuussa 2006, 2007 ja 2008 Adoptiomatka kirjoittaa syntymäpäivänään vanhenemisestaan ilman lasta. ”Tässä iässä luulin olevani jo monen lapsen äiti.”

Blogitekstit täyttyvät töistä, arjesta ja juhlasta, mutta taustalla on koko ajan ikävä lasta. Kesällä 2007 lukijoiden merkitys kasvaa, Adoptiomatka alkaa kiitellä lukijoiden palautteita, joista hän saa voimaa. 7.12.2007 kahdeksi vuodeksi myönnetty adoptiolupa vanhenee ja Adoptiomatka käy puolisonsa kanssa uusimassa luvan. Vuosi 2008 alkaa surullisissa merkeissä, kun lapsi ei ole vielä saapunut. Maaliskuussa 2008 Adoptiomatka kirjoittaa tullessa tädiksi. Hän on onnellinen siskonsa lapsesta, mutta ajatukset kääntyvät jossain ehkä jo odottavaan omaan lapseen. Rakastaako tätä kukaan? Hoidetaanko häntä hyvin?

Syyskuussa 2008 Adoptiomatka huomaa, että puheissa haaveet siitä, millaista on, ”kun lapsi saapuu” olivat vaihtuneet huomaamatta ”jos lapsi saapuu” –heitoiksi. Adoptiomatka kirjoittaa kirjoittavansa vähemmän, että ei sattuisi niin paljon.

Pitkä ja kipeitä tunteita herättävä odotus päättyy onnelliseen uutiseen. Adoptiomatka päivittää blogiaan 24.8.2009⁴⁶ otsikolla ”Nyt!”.

Tänään kello 11.46 minusta tuli äiti. Matkasin bussin takapenkillä, kun kännykkä alkoi väristä. Rauhallinen virkailijääni puhelimesta kysyi, istunko tukevasti. Sitten se kerrottiin. Jäin seuraavalla pysäkillä pois, soitin puolisolle. Muuta en oikein muista tarkkaan. [--] Hän on vasta puolivuotias. Hän on tyttö. Hän pitää musiikista ja seuraa katseellaan lelua, jos sitä heilutetaan kasvojen edessä. Hän nukkuu hyvin. Hän ei naura ääneen. Juuri muuta en tiedä, mutta tämä riittää nyt.

Adoptiomatka kuvaa hämmentyneen-onnellisia tunteitaan seuraavissa päivityksissään odotellessaan lapsenhakumatkaa. Sukulaiset, naapurit, työkaverit ja blogin lukijat onnittelevat, ja Adoptiomatka liikuttuu muistamisesta. Hän valmistelee lapsen tuloa ja yllättyy, kun lopulta 26.10.09⁴⁷ on edessä viimeinen ilta ennen lähtöä Kiinaan, viimeinen ilta ilman lasta. Päivityksessä 18.11.2009⁴⁸ on kuva mustahiuksisesta vauvasta, joka nukkuu naisen sylissä.

Lapseni nukkuu. Jos ojennan kättäni vähän, yletyn silittämään lapseni poskea. Kosken varovasti, hän tuhisee punaisessa unipussissaan peukalo suussa, ohimolla hikipisaroita. Olemme kotona, lapsi on tuossa, ihme tässä, etsin vielä sanoja kaikelle, kerron pian lisää. Olen hyvin onnellinen.

Sieltä kaukaa... tänne meille –blogin -M- aloitti kirjoittamisen 21.3.2005. Hän kirjoittaa faktoja adoptoinnista sekä seuraavassa päivityksessä kertoo aloittaneensa adoptioneuvonnan syksyllä 2004 ja sitä ennen olleessa alkuinfossa itkeneensä. -M- suunnittelee kansainvälistä adoptiota Kolumbiasta, Filippiineiltä tai Thaimaasta. Kirjoittaja liittyy päivityksiin linkkejä Kolumbian lastenkodeista ja lapsista. Aika kuluu hitaasti, adoptioneuvonnan hitaus tuskastuttaa ja sieltä saatavat tehtävät herkistävät.

-M- kirjoittaa lukijoille faktoja adoptoinnin vaiheista sekä ajatuksiaan neuvonnasta ja sosiaalityöntekijän kotikäynnistä. Kirjoitusväli on aika harva. 22.1.2007 -M- kirjoittaa

⁴⁶ <http://adoptiomatka.blogspot.com/2009/08/nyt.html>, katsottu 4.11.09.

⁴⁷ <http://adoptiomatka.blogspot.com/2009/10/viimeinen-ilta.html>, katsottu 23.11.09.

⁴⁸ <http://adoptiomatka.blogspot.com/2009/11/kotona-asuu-perhe.html>, katsottu 23.11.09.

lumen ja mielen olevan maassa, koska hakemusten käsittelyajat venyvät. 2.4.2007 hän kirjoittaa saaneensa adoptioluvan ja papereiden matkanneen Etelä-Afrikkaan 21.5.2007. Aika kuluu hitaasti, mutta lopulta 21.4.2008⁴⁹ -M-:lla on hienoja uutisia.

Odotuksemme on päättynyt. Tänään klo 8.30 puhelin soi töissä ja sain kuulla, että meitä odottaa vajaa 5-kuukautinen poika E-A:ssa! Työpäivä meni kuin sumussa, aluksi itkin, sitten vain hymyilin ja lopulta tuli epäuskoinen olo. Eikä tuo todelta tunnu oikein vieläkään. 4 vuoden adoptiotaival päättyi omalta osaltaan tuohon puheluun. Nyt valmistelemme matkaa ja samalla saan touhottaa lastenhuoneen valmiiksi. Ensi viikon perjantaina meidän tulisi olla perillä E-A:ssa. Siitä alkaakin sitten ihan uusi kausi elämässämme :) Uskomatonta. Ihanaa. Kutkuttavaa.

Blogin toistaiseksi viimeinen⁵⁰ kirjoitus on päivätty 24.6.2008⁵¹, jolloin -M- kirjoittaa lapsen isän tuoneen töistä tullessaan pojalle 7-kuukautissyntymäpäivälahjan sekä lapsen käyneen ensimmäistä kertaa neuvolassa. ”Ihana lapsi, ihana isä!⁵²”, hän kirjoittaa.

Kirjeitä lapseni –blogia pitävä Myana aloitti kirjoittamisen 13.4.2006, mutta on päivittänyt sivuilleen myös aiemmin joulukuussa 2005 kirjoittamansa kirjeet. Hän ei kirjoita itselleen eikä lukijoille, vaan tulevalle lapselleen. Kirjeissään hän ajattelee joulua ja toivoo, että voisi ostaa lahjan lapsellekin. Hän miettii millaista olisi olla äiti. Blogin alussa Myana kertoo jättäneensä adoptiohakemuksen vuonna 2004, itkeneensä adoptioinfossa ja näkevänsä unia lapsesta. Hän kertoo päässeensä jo yli lapsiperheiden välttelystä ja kiinnostuvansa nyt pikkuhiljaa lastentarvikkeista. Myana miettii vuodenaikojen vaihtelua sekä netin vuorovaikutusta.

13.4.2006 Myana kirjoittaa odotusta olevan takana kaksi vuotta, mutta koska hän odottaa lasta kotimaasta, on oletuksena neljän vuoden odotus. Hän kirjoittaa lapsettomuuden surusta, joka nousee esiin ystävien lasten aloittaessa koulun sekä ystäväistään, jotka eivät uskalla kertoa hänelle omista raskauksistaan. Myana kirjoittaa kuvittelevansa lapsen vierelleen. 24.4.2007 odotusta on takana kolme vuotta ja kirjoittaja kertoo lapselle vauvakuumeestaan, lapsettomuusdiagnoosistaan sekä suuresta surustaan.

⁴⁹ <http://miimo.blogspot.com/2008/04/lapsi.html>, katsottu 23.11.09.

⁵⁰ Tilanne 23.11.09.

⁵¹ <http://miimo.blogspot.com/2008/06/tnn-meill-vietetn-7-kk-synttreit.html>, katsottu 23.11.09.

⁵² <http://miimo.blogspot.com/2008/06/tnn-meill-vietetn-7-kk-synttreit.html>, katsottu 28.10.09.

Joka päivä hän odottaa puhelimen soivan, mutta kun se ei soi, on lähipiirikin allapäin.
4.3.2008 Myana kertoo olevansa kärsivällisempi odottamaan, mikä helpottaa ikävää.

31.8.2008 Myana kirjoittaa kesän alkavan olla ohi ja haave lapsen tulosta kesällä on jäänyt haaveeksi. Hän miettii, että olisi helpompi elää, jos luovuttaisi. Kuitenkin on mahdollista, että lapsi on saattanut juuri syntyä ja puhelin soida pian, joten hän ei luovuta.
27.10.2008⁵³ hän kirjoittaa odotuksen viiden vuoden rajapyykin pian täyttyvän, joten lapsen tulo voi olla lähellä. Hän on rauhallisempi kuin ennen eikä enää käytä aikaansa ”murehtimiseen, stressaamiseen ja odottamiseen”.

21.12.2008⁵⁴ Myana päivittää blogiaan: ”Rakas lapseni, Tänä jouluna manteli löytyi puurosta jo etukäteen... Olet pieni, ihana. Ja oikeasti olemassa! Äkkiä odotus onkin ohi. Onnellinen äitisi.”

2.3.2009 Myana⁵⁵ kirjoittaa tämän viestin jälkeen seuraavan, toistaiseksi viimeisen päivityksen⁵⁶. Tämä päivitys on ensimmäinen lukijalle suunnattu, ja se alkaa ”Hei pikkuinen” -tervehdyksen sijaan sanoilla ”Hei, lukijani!”

[--] Lapsi on rakas, kultainen ja mielettömän suloinen. Hän kasvaa ja kukoistaa. Olen täystyöllistetty! Ei ole aikaa kirjoittaa blogia, mutta tarvekin on vähentynyt. Ei ole liiemmin purnattavaa. [--] Kiitos näistä vuosista teille kaikille, jotka olette jaksaneet seurata harvakseltaan päivittynyttä blogiani, myötäeläneet ja kommentoineetkin. Ilman tätä - ja teidän muiden odottajien blogeja - olisin ollut surullisempi ja yksinäisempi. Tukenne on merkinnyt paljon. Voimia odottajille. Älkää lannistuko! Jos päivä voi paistaa tällaiseen risukasaan, se paistaa varmasti lopulta teillekin. Odotus on ohi ja kirjeet kirjoitettu. On aika elää! Rakkaudella, äiti.

Shannan blogi sisältää etusivun alaotsikon mukaan ”[a]siasia ja asian vierestä aiheina lapsettomuus, adoptio ja rintamamiestalon remontti⁵⁷”. Shanna aloitti blogin kirjoittamisen 15.10.2007. Hän kirjoittaa lyhyesti pääasiassa adoption etenemisestä, mutta välillä myös

⁵³ <http://myana.vuodatus.net/blog/archive?&y=2008&m=10>, katsottu 23.11.09.

⁵⁴ <http://myana.vuodatus.net/blog/1706263/syttyi-siunattu-joulutahti/>, katsottu 3.11.09.

⁵⁵ <http://myana.vuodatus.net/blog/1832626/rakkaudella-aiti/>, katsottu 3.11.09.

⁵⁶ Tilanne 23.11.09.

⁵⁷ <http://adoptiosta.blogspot.com/> katsottu 23.11.09.

tunteistaan. Shanna kuvaa lapsettomuustaastaansa, adoptioprosessin alkua, kohdemaan valintaan, kustannuksia, isyyslomaa, adoptioprosessin aloitusinfoa, lapsen terveyttä, kirjallisuutta sekä ajankohtaisia ohjelmia. Henkilökohtaisempia ovat kirjoitukset keskenmenosta, ahdistuksesta, surusta ja kiireestä. Shanna kirjoittaa myös kotinsa remontista, mitä hän käsittelee adoptioaiheen rinnalla.

Kesäkuussa 2009 Shanna alkaa pohtia lapsettomuuden ja adoption henkilökohtaisuutta sekä suhdettaan Internet-julkisuuteen. Tämän jälkeen, kesällä 2009, Shanna päättää kirjoittaa vain itse valitsemilleen lukijoille, ja muuttaa bloginsa salasanan taakse salaiseksi.

Kaikki blogit lähtevät liikkeelle samasta vaiheesta: pariskunta on saanut lapsettomuusdiagnoosin, hakenut adoptioprosessiin ja päässyt adoptioeuvonnassa alkuun. Adoptio on kaikille uusi ja jännittävä asia, mutta taustalla on vahvana suru biologisen lapsen saamisen poissulkemisesta. Osa näistä blogisteista kirjoittaa usein ja rönsyillen, osa lyhemmin ja faktoihin keskittyen. Kaikista teksteistä paistaa kuitenkin läpi kipu, kriisi ja lapsen kaipaus. Lähipiirin suhtautuminen adoptioon mietityttää. Kirjoittajien aika matelee, ja ajan madellessa he ehtivät pohtia lapsettomuutta, äitiyttä ja itse lasta. Osa teksteistä on täynnä onnea: he kirjoittavat haaveistaan ja toiveistaan, lapsen kanssa viettämistään ihanista hetkistä, jotka lähestyvät koko ajan, mutta pääasiassa odotuksen täyttää suru ja tuska.

Tutkimuksessani käsiteltävät neljä adoptioaiheista blogia ovat oletukseni mukaan todellisuusperäisiä verkkopäiväkirjoja. Jill Walter Rettbergin (2008, 111) huomion mukaan lukija saa kuitenkin joskus huomata tullessa huijatuksi.

Most blogging is to some extent self-representational, and as such a form of life-writing or autobiography. But sometimes blogs that are written as though they are authentic turn out to be fictional. [--] Blogs that primarily tell the story of a life or lives, as confessional blogs do, also come with problems of their own, as when readers discover that a blog they have treated as the sincere narrative of a real person's experience is actually a fiction"

Vaikka kotisivuilla ja blogeissa esitettävien minuuksien todellisuudesta ei voi koskaan olla varma erilaisten identiteettileikkien ja ”trollaamisen” eli muiden verkkokeskustelijoiden tahallisen ärsyttämisen keskellä, ei nimimerkkien kokeilu ja vaihtaminen sekä

pitkäaikaisten henkilöhahmojen kehittäminen päde kaikkiin. (Paasonen 2006, 160–161.)
Perustan tutkimuksen oletukselle näiden julkisten päiväkirjojen todellisuusperäisyydestä.

4. Blogit tunteiden ja ajatusten kohtaupaikkana

4.1 Yksityisestä julkiseen – päiväkirjakirjoittamisesta verkkokirjoittamiseen

Ensimmäisten päiväkirjojen tehtävänä 1600- ja 1700-luvuilla oli toimia tilikirjoina. Hiljakseen päiväkirjoista tuli kehittyneempiä ja huolitellumpia, mutta vaikka ne sisälsivät enemmän tietoa, ne rakentuivat yhä tilien ympärille. Tilien lisäksi päiväkirjoihin kirjattiin ylös arkielämän tapahtumia sekä jo yksityiskohtaisia kuvauksia päivien kulusta. Päiväkirjojen kirjoittaminen yleistyi koko 1600-luvun ajan, jolloin syntyi matkapäiväkirjoja, ja kaupunkilaisetkin alkoivat pitää päiväkirjaa. Yksilön merkitystä alettiin korostaa, mikä näkyi hyvin juuri päiväkirjakirjoittamisessa. (Ariés, Duby ja Chartier 2001, 275; 288; 363.)

Pikkuhiljaa asioiden muistiin kirjaamisesta alkoi tulla myös henkistä hyvää: moni alkoi kirjoittaa huomaamattaan tai tietoisestikin omaksi terapiakseen⁵⁸. Kirjoittamalla sai helpotusta pahaan oloon sekä selvennettyä asioita itselleen.

Yksi tapa ”kirjoittaa paha olo pois” on juuri päiväkirjan pitäminen. Tällöin kirjoittaa vain itselleen, eikä tarkoituksena ole, että joku muu lukisi tekstin. Myös kirjeitä kirjoittamalla on aina selvitetty omia ajatuksia ja tunteita. Kirjeenvaihdossa asetelma on kuitenkin päiväkirjakirjoittamisesta poikkeava, kun kirjeet kirjoitetaan vastaanottajaa ajatellen sekä palautetta tai ymmärrystä odottaen.

Anita Lindquistin (2009, 83) mielestä keskeistä kaikessa kirjoittamisessa on halu viestiä omasta sisäisestä tai ulkoisesta todellisuudesta jollekin toiselle henkilölle, joko todelliselle tai kuvitellulle. ”Mielikuva viestin vastaanottajasta voi olla selkeä tai hämärä. Vaikka yksilö kirjoittaisi päiväkirjaa, viesti siinäkin on yleensä tarkoitus lähettää jollekulle – ellei kenellekään muulle, niin ainakin itselle.”

⁵⁸ Ks. kappale 5.2.2.

Päiväkirjoja on kirjoitettu kauan kiveen, papyrukseen, nahkaan, paperiin ja nyt tietokoneen näytölle (Pietiläinen 2005, 99). Internetin aikakaudella kirjoittaminen on monipuolistunut yhä lisää. Tietokoneen ruudulta tekstit ovat siirtyneet Internetiin. Erilaiset keskustelupalstat ja blogit ovat tulleet uusiksi välineiksi kirjoittaa omia ajatuksia. Lähes jokaiseen ongelmaan ja aihepiiriin on oma keskustelupalstansa tai muu kirjoitusalue. Useimmille Internetin käyttö on täysin arkipäiväistä, Internetiin kirjoittaminen on yhtä tavallista kuin ostoslistan tai tekstiviestin kirjoittaminen.

Moni nykyajan ihminen kertoo itsestään, joko nimimerkin takaa tai omalla nimellään, hyvinkin avoimesti Internetissä. Yksityisen ja julkisen raja on siirtynyt: monista aiemmin yksityisinä pidetyistä asioista on tullut julkisia Internetin kautta. Toisaalta moni asioistaan Internetiin kirjoittava ei ole ymmärtänyt, että tiedot voi päätyä ulkopuolisillekin⁵⁹.

Vaikka yksityistä ja julkista voi olla vaikea erottaa, on Internet-tekstien julkisuudessa kyse kuitenkin kokemuksen jakamisesta pienen joukon kanssa. Blogien lukijoiksi valikoituu vapaan osallistumisen ja mielenkiinnon ylläpitämisen kautta joukko, joka kokee aiheesta lukemisen mielekkääksi.

Juhani Ihanuksen (2009, 41) mukaan näistä Internetin rehellisistä ja avoimista minäkertomuksista on tullut arjen kulttuurien kiinteitä osia. Ihanus näkee minäkertomusten voivan liittyä esimerkiksi sairastumiseen, traumaattisiin kokemuksiin, työttömyyteen, pakolaisuuteen, etnisiin ristiriitoihin, kodittomuuteen ja vierauden tuntoihin, seksuaali- ja sukupuoli-identiteetin etsimiseen sekä uskonnollisiin, hengellisiin tai poliittisiin teemoihin.

Internetin monipuolisuus on otettu hyvin käyttöön. Verkkolukeminen ja kirjoittaminen on kaikille avointa, ja Internetissä voi kirjoittaa, blogata, solmia kontakteja ja tulla löydettyksi ja luetuksi toisena uudessa verkkoyhteisössä. (Ihanus 2009, 43.) Juhani Ihanus (2009, 43) esittääkin uuden ihmisyyttä ihmettelevän kysymyksen: ”Kysymys ei ehkä enää kuulukaan `Kuka minä olen` tai `Ollako vai eikö olla` vaan `Keneksi tulisin?` tai `Kirjautuako verkkoon vai ei?`”

Internetissä itseä (itse-vaikutelmia) voidaan esittää, markkinoida, säädellä, hallinnoida ja muunnella aivan toisin kuin sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa tai kirjakulttuurissa, ja

⁵⁹Esimerkkinä Internet-yhteisö Facebook, jossa moni jakaa tietoja ystävilleen ymmärtämättä, että tekstin voi ilman erityistä yksityisyysuojausta lukea kuka tahansa palvelun käyttäjä.
<http://www.iltasanomat.fi/uutiset/kotimaa/uutinen.asp?id=1635010>, katsottu 23.11.09.

kohdeyleisö on globaali välittömästi. Ei ole kyse pelkästään informaation jakamisesta verkkoon vaan itsen jatkuvasta verkottumisesta, hypermedioidun identiteetin rakentavasta ja hajottavasta muuntelusta. (Ihanus 2009, 21.)

“When we blog or use social networking sites, we not only present ourselves as individuals, we also publicly proclaim our relationships,” kirjoittaa Jill Walker Rettberg teoksessa *Blogging, digitalmedia and society series* (2008, 75–76).

Rettberg (2008, 57) kirjoittaa blogien olevan sosiaalinen genre, jonka tarkoituksena on löytää lukijoita. “Bloggers don’t simply write to their `Dear Diary`, they write into the world with a clear expectation of having readers. The readership does not necessarily need to be very large. On the Internet, everyone is famous to fifteen people.”

Usein kirjoittamisen taustalla olevat tunteet ovat negatiivisia: kirjoittaja tuntee esimerkiksi surua, pelkoa tai epätoivoa. Kirjoittaminen on tällöin työtä kohti parempaa olotilaa. Kun olo paranee, kirjoittaminenkin usein vähenee.

Uudet globaalit vuorovaikutteisuudet, monikasvoisten verkkoidentiteettien ja -henkilövaikutelmien rakentamiset ja esittämiset sekä yksityisen ja julkisen välisten rajojen hämärtyminen verkkoyhteisöllisyydessä epäilemättä muuttavat myös tekstuaalisen itsen suhdetta toisiin, terapeuttisiksikin luonnehdituissa yhteyksissä. (Ihanus 2009, 21.)

Tutkimuskohteenani olevat blogistit kirjoittavat avoimesti lapsettomuudestaan ja siihen liittyvistä vaikeista tunteista sekä pitkään kestävästä, itsessä ja lähipiirissä laidasta laitaan ajatuksia herättävästä adoptiosta. Kirjoittajat jakavat kenties elämänsä kipeimmän ja henkilökohtaisimman asian sadoille lukijoille Internetissä. Syynä tähän lienee lukijoiden antama interaktiivinen lohdutus. Kirjoittaja, joka jakaa julkisuuteen henkilökohtaisia asioitaan tuntee tarvetta saada palautetta, ja sitä Internetistä saa: “Today, audiences are anything but passive”, kirjoittaa Jill Walker Rettberg (2008, 47).

Kirjoittaminen on yhteyden luomista toisiin ja yhteyden luomista omaan itseän. Ihminen etsii toista, jotta hän voisi tehdä omaa identiteettityötään peilaamalla omaa elämäänsä toisten elämään. Ihminen tarvitsee toisen ihmisen kokemuksia, jotta hän voisi antaa merkityksen omille kokemuksilleen. (Saarinen 2008, 83.)

Moni on saanut lohdutusta ja helpotusta pahaan oloon vertaistukipalstoilta tai mielenterveysalan ammattilaisten ylläpitämiltä keskustelupalstoilta (Huldén 2005, 61), mutta myös tavallisten ihmisten kirjoittamista henkilökohtaisista blogeista. Syitä blogin kirjoittamiseen voivat olla esimerkiksi vuorovaikutus ja siitä saama terapia, asioihin vaikuttaminen ja niiden nopeuttaminen, tiedonhaku ja informatiivisuus sekä kirjoittamisen mahdollisesti tuoma ”helpotus” tai hyvä olo. Tutkimusaineistossa oleva kirjoittaja Adoptiomatka hämmästyí kuitenkin saamaansa runsasta palautetta⁶⁰, joten vuorovaikutus ei liene hänelle pääasia. Blogikirjoituksessaan 1.4.2005 Adoptiomatka määritteleeekin bloginsa päiväkirjaksi: ”Päiväkirjaan (niin julkiseen kuin paperiseenkin) tuntuu olevan helpompi purnata kuin huokaista onnesta – ainakin kaltaiseni kärsimättömän ja sanoja kärjekkäästi käyttävän⁶¹”.

Erityisen tärkeää monelle lienee kuitenkin Internetistä löytyvä vertaistuen joukko, jonka kanssa voi käsitellä toistamiseen samoja asioita ja tunteita. Tätä joukkoa bloggaajat usein kiittelevätkin. Välittämistä ja kuuntelevaa korvaa löytyy monelta myös lähipiiristä, mutta vertaisjoukko jaksanee käsitellä asioita intensiivisemmin ja useammin kuin ystävät ja muu lähipiiri, joita asia ei itseään kosketa. Lapsettomuudessa ja adoptioprosessissa tunteet vaihtelevat laidasta laitaan, mutta ovat samoja tunteita kuin kaikilla muillakin vastaavassa tilanteessa elävillä. Lapsettomuuteen liittyvät tunteet voivat olla niin vahvoja, että voi puhua traumasta ja kriisistä.

Kriisin läpikäyneen on tärkeitä ilmaista vapaasti tunteitaan, surua, tuskaa, aggressiivisuuden tunteita ja häpeää. [--] Traumasta puhuminen on tärkeää. Myös traumasta kirjoittaminen auttaa jäsentämään tunteita ja ajatuksia. [--] On todettu, että narratiivinen, kertomukseen pohjautuva puhuttu tai kirjoitettu ilmaisutapa auttaa jäsentämään tunteita. Kirjoittamalla traumaa voidaan käsitellä kontrolloidulla tavalla. Linnainmaa 2005, 77–78.)

Paniikkihäiriöstä kärsivien verkkokirjoittamista tutkinut Virpi Saarinen (2008, 40) sanoo keskustelupalstojen tarjoaman tuen olevan ”ymmärtämistä ja yhteisten kokemusten

⁶⁰ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_07_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁶¹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2005_04_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

jakamista, sanalla sanoen vertaistukea, jota samassa tilanteessa olevat kirjoittajat voivat tarjota toisilleen.” Vertaistuen lisäksi kirjoittaessaan ihminen ”kommunikoi myös itsensä kanssa” (Saarinen 2008, 50).

Saarinen näkee (2008, 56) verkkokirjoittamisen ”modernin ajan ripittäytymisenä”, jossa ”[r]ippituoleina toimivat julkiset blogit tai keskustelupalstat, ja tunnustuksen ottaa vastaan kasvoton ja nimetön lukijakunta. Kirjoittajan anonyymisuus säilyy nimimerkin suojissa, mikäli hän ei paljasta tekstissään liikaa yksityiskohtia elämästään”.

Blogistit kirjoittavat usein pseudonyymillä, eivätkä paljasta itsestään tai lähipiiristään tunnistettavia asioita. Vaikean, henkilökohtaisen aiheen vuoksi varovaisuus lienee paikallaan. Katri Pietiläinen (2005, 197) näkee tarpeen yksityisyyteen tärkeänä.

Jos pelkää jonkun lukevan päiväkirjaa, sensuroi itseään kirjoittajana. Jos pelkää paljastumista, ei ole rehellinen itselleen kaikkein vaikeimmissa asioissa. Mitä syvemmin kirjoittaa, sitä tärkeämpää on, että miettii, miten suojelee päiväkirjoja. Yksityisyys saattaa nostaa esiin kokemuksia siitä, miten yksityisyyttä on kunnioitettu tai loukattu aiemmin.

Vaikka blogi olisi julkinen, ei sen kirjoittaja kuitenkaan ole täysin aito henkilö. Kirjoittaja paljastaa usein itsestään vain nimimerkin, joten kyseessä on nimimerkin takana olevan tuntemattoman henkilön julkisuutta.

Blogger build trust individually. Some of the strategies are the same as for main stream media – for instance, a blog with professional-looking design may be more likely to convince us than a gaudy blog that looks as though it was designed by an amateur. [--] We trust or distrust bloggers on the basis of our perception of their honesty. (Jill Walker Rettberg 2008, 93.)

Julkisessa verkkopäiväkirjassa yleisin tapa välttää yksityisasioiden paljastamista, on arkojen aiheiden välttäminen. Kirjoittaja kertoo vain asioista, joita voi vaaratta esittää julkisesti. Usein kuitenkin verkkopäiväkirjan kirjoittamisen koko projekti liittyy arkaan aiheeseen, eroon, sairauteen tai muuhun yksityiseen kriisiin. Silloin kirjoittamisen syy on niin henkilökohtainen, että kaikkea siitä ei voi julkisesti paljastaa. Mutta sen käsittelyllä on merkityksensä kirjoittajalle. Yleisin keino on silloin nimien ja muiden tunnistettavien tietojen epääminen. Kirjoittaja kertoo silloin faktuaalisesta tilanteista

poistaen vain referentit tiettyihin henkilöihin ja paikkoihin. Faktoihin liittyvien viittausten salaaminen ei kuitenkaan poista kerronnallista ongelmaa. Kirjoittaja joutuu jokaisen faktan kohdalla ratkaisemaan myös sen, millä tavalla siitä kertoo. Kertominen ei ole pelkkää tosiasioiden esittämistä ja pois jättämistä, vaan siihen liittyy runsaasti epäsuoria keinoja sen suhteen kuinka kertoa asioista. (Niemi-Pynttari 2007, 360.)

Nimimerkkien käyttäminen on hyvin yleistä. Jos kirjoittajasta tulee tarpeeksi suosittu tai tarpeeksi ristiriitaisia tunteita herättävä, saattavat lukijat yrittää selvittää bloggaajan todellista identiteettiä (Rettberg 2008, 93). Kiinnostus mielenkiintoista henkilöä kohtaan saattaa kasvaa samalla tavalla kuin kiinnostus esimerkiksi suosittua poplaulajaa kohtaan, ja hänestä halutaan tietää mahdollisimman paljon.

Pseudonymous blogs often play a flirtatious game of peek-a-boo, sowing but not showing all. For instance, the pseudonymous blogger may tell us about funny episodes [-] or life-altering concerns [-] in a tone of voice as though she were writing to a close friend. Regular readers come to know the characters and places in the bloggers's life, and easily forget that there also myriad experiences and thoughts that the blogger deliberately doesn't share on his or her blog. (Rettberg 2008, 120.)

Vaikka kirjoittaja paljastaisi asioitaan vain nimimerkin takaa harkitusti, on Internetissä silti mahdollista tulla paljastetuksi. Monille suosituille Internetsivuille, kuten Facebookiin⁶², kirjoitetaan omalla nimellä tietoja itsestä ja perheestä. Useat kirjoittajat liittävät sivuille myös valokuvia. Vaikka tiedot itsestään poistaisi, voi ne löytyä Internetistä silti myöhemmin. Internetin avulla ihmiset saavat toisensa kiinni ja tietävät toistensa kuulumiset, mutta läheisille ystäville tarkoitetut viestit voi jossain yhteydessä yhtä lailla lukea niin oma äiti, pomo kuin vanhat koulukaveritkin. Myös negatiiviset tunteenpurkaukset voivat päätyä myöhemmin vaikka omien lasten silmien eteen. (Rettberg 2008, 76–79.)

[O]nline spaces have invisible audiences. You don't know exactly who is viewing your profile or reading your blog. You can't see the audience as you can when you're speaking to friends at a party or in an offline public space. That means that your

⁶² www.facebook.com

conversation with a friend about a party you were at last night might be read by your mother or teacher as well as by your friends. (Rettberg 2008, 76–77.)

Tuomas Kilpi kirjoittaa teoksessa *Blogit ja bloggaaminen* (2006, 25) henkilökohtaisten blogien julkaisemisen taustalla olevan ”tarve tulla kuulluksi, saada oma ääni julki”. Kuulluksi tulemisella on myös konkreettisia tavoitteita: ”halu vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin, löytää samanhenkisiä keskustelukumppaneita, liittyä yhteen tai useampaan verkkoyhteisöön, taltioida ohikiitäviä hetkiä itseä ja jälkipolvia varten, pitää yhteyttä sukulaisiin ja ystäviin ja niin edelleen” (2006, 25).

Blogin kirjoittaja voi saada tukea muilta ja antaa samaistumisen kohteen lukijoilleen. Julkisen kirjoittamisen syynä voi olla esimerkiksi julkisuuden ja itsensä alttiiksi laittamisen tarve. ”Sillä, että toiset voivat kommentoida tekstiä, on sosiaalisen vuorovaikutuksen ulottuvuus. Meitä kiehtovat muiden ihmissuhteet ja yksityiselämän asiat,” kirjoittaa Katri Pietiläinen artikkelissa *Päiväkirja mielen avaajana ja persoonallisen kasvun välineenä* (2005, 14).

Risto Niemi-Pynttärin (2007, 141) mukaan blogeihin kirjoittamisen koetaan edistävän itsetuntemusta, koska kirjoittamisessa on tulkinta olennaisessa osassa. Hänen mukaansa ”[o]man elämän dokumentoinnista on tullut keskeinen osa digitaalista teknologiaa hyödyntävää elämäntapaa”. Leena Arhippainen (2009, 21) kirjoittaa verkkokirjoittamisen mahdollisuuksista *Kirjallisuusterapia*-lehdessä 1/2009. Hän näkee blogikirjoittamisen oivallisuuden monen asian summana.

Blogin pitäminen antaa väylän surun käsittelyyn, mutta se ei poista aiheen vaikeutta tai tärkeyttä. Blogi ei tee asiasta kevyttä. Näytön edessä itkeminen on lohduttavaa. Ystävä, lohduttaja on siellä jossain. Pelkästään jo kirjoittaminen auttaa ja selkeyttää omia ajatuksia.

4.2 Kirjoittajien perusteluja blogimuodon käyttämiseksi

Adoptiomatka perustelee bloginsa avaamista ensimmäisessä kirjoituksessaan 5.3.2005⁶³ näin:

Ehkäpä julkinen kirjoittaminen tuo korviini (silmiin) näkemyksiä, joita en ole hoksannut, varmaankin näin käy. Kenties muistan myös paremmin myöhemmin, kuinka hajalla ja toiveikas ja kärsimätön olin jatkuvasti, mutta samalla myös lempeä ja ymmärtäväinen. Ja kauneimpana kaikesta: ehkä lapseni joskus saa lukea, kuinka paljon häntä toivoimme ja odotimme.

Shanna perustelee puolestaan 15.10.2007⁶⁴ näin:

Ajattelin aloittaa oman blogini. Jaa miksi? Siksi, että olemme ajatelleet ryhtyä adoptioprosessiin ja se herättää hurjasti tunteita ja kysymyksiä. Enkä usko, että tietoa on ikinä liikaa. Uskon jatkuvaan oppimiseen ja tiedonnälkään. Koen kirjoittamisen myös hyväksi kanavaksi purkaa omia tuntejaan prosessin vaiheista.

”Olen viime aikoina tullut hieman rauhattomaksi tiettyjen asioiden suhteen, ja ajattelin, että kirjoittaminen saattaisi helpottaa tätä joskus loputtomaltakin tuntuvaan odotusta”, Myana kirjoittaa 17.12.2005⁶⁵. -M- kirjoittaa 26.4.2005⁶⁶ kirjoittamisen tuomasta helpotuksesta:

Turhauttavaa luettavaa varmasti seurata kylläpä-eipäs-mennään-päs-eipäsmennäjuttujani, mutta tällä hetkellä nämä ovat päällimmäisiä ajatuksiani ja jollakin tapaa niiden kirjoittaminen tänne helpottaa hieman. Ehkäpä jonkin ajan kuluttua nauran näille höpinöilleni itsekin!?

-M- kokee kirjoittamisen tärkeäksi, vaikka se ei ole aina helppoa. Tämä näkyy 30.9.2007⁶⁷ päivätystä kirjoituksesta ”Tyhjä”.

⁶³ http://adoptiomatka.blogspot.com/2005_03_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁶⁴ <http://adoptiosta.blogspot.com/2007/10/miksi-blogi.html>, katsottu 27.2.09.

⁶⁵ http://myana.vuodatus.net/page/aikaisempia_kirjeita, katsottu 27.2.09.

⁶⁶ <http://miumo.blogspot.com/2005/04/onneksi-on-shkposti.html>, katsottu 27.2.09.

⁶⁷ <http://miumo.blogspot.com/2007/09/tyhj.html>, katsottu 27.2.09.

En oikein osaa kirjoittaa mitään. Ei ole mitään sanottavaa. Kuitenkin koen, että haluaisin jotenkin tätä blogia päivittää, mutta juuri nyt se ei ole helppoa. Kesä, loma, aurinko ja lämpö ovat takana ja pelko hiipii puseroon.. Onko pitkäkin syksy edessä? Koska talvi tulee? Ennen lasta? Odottavan aikahan tuntuu olevan pitkä, varsinkin kun aika on päämäärätön.

Adoptiomatka mieltii 6.1.2006⁶⁸ rohkenisiko jo täydentää adoptiolapselle tarkoitetun vauvakirjan odotukseen liittyviä sivuja, ja kiteyttää samalla oman syynsä kirjoittaa blogia: ”[t]ämä ujous hämmentää minua, työkseni ja terapiakseni kirjoittavaa.” Adoptiomatka kirjoittaa olevansa myös kirjoittamisen ammattilainen, uskoakseni toimittaja, joten kirjoittaminen on siksi hänelle yleensä helppoa.

Adoptiomatka aikoo täyttää vauvakirjan sivut huolellisesti, koska kirjaa luetaan yhdessä lapsen kanssa. Blogitekstit hän aikoo näyttää lapselle vasta, kun tämä on vanhempi. *Kirjeitä lapselleni* –blogin Myana vastaa Adoptiomatkalle:

Juuri tuollaisesta syystä minäkin kirjoittelen blogia – yritin ensin kirjoittaa ihan paperille kirjeitä tulevalle lapselleni, mutta sittemmin huomasin, etten tiedä voiko niin kipeitä asioita antaa edes aikuisen lapsensa nähtäväksi. Eli tavallaan juttu meni pieleen kun huomasinkin itse tarvitsevani kirjoittamisen suomaan helpotusta, ja ns. vauvakirjajutut jäivät... Ehkä vielä joskus pystyn kirjoittamaan lapsellekin.

Adoptiomatka nostaa kirjoittamisen terapeuttisen tason muulloinkin esille, esimerkiksi 13.7.2007⁶⁹: ”Jaetun kirjoittamisen terapeuttiset ulottuvuudet hämmäntävät ja riemastuttavat kerran toisensa jälkeen”.

Ahkerasti blogeja lukevat kaipaavat jatkuvasti uusia päivityksiä. Adoptioblogistit kirjoittavat, että eivät jaksakaan usein päivittää blogiaan, kun aika kuluu hitaasti ja kaikki tärkeää on jo sanottu, eikä sitä tärkeintä uutista, lapsen tuloa, voi vielä kertoa. ”Niin paljon kuin sinua päivittäin kaipaankin, nykyään on vaikea keksiä mitään kirjoitettavaa. Tuntuu, kuin kaikki mahdollinen olisi jo sanottu, että toistan ja toistan vain itseäni kun kerron kaipuustani sinua kohtaan,” kirjoittaa Myana 4.10.2007⁷⁰.

⁶⁸ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_01_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁶⁹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_07_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁷⁰ <http://myana.vuodatus.net/blog/855827>, katsottu 27.2.09.

Kirjoitukset ovat usein ”pahan olon purskahduksia”, jolloin kirjoittamisen funktio on puhtaasti terapeuttilinen. ”Nämä merkinnät ovat usein pahan olon purskahduksia. Kun olen syytänyt sellaisen vieraiden ihmisten silmille, en välttämättä vähään aikaan halua edes katsoa sanojani tai sen kirjoittamia ajatuksia,” Adoptiomatka kirjoittaa 13.7.2007⁷¹.

Blogistit kirjoittavat kuitenkin myös kirjoittamisen ja keskustelun myötä avautuvista uusista ajatuksista ja havainnoista. ”En osaa enää ajatella, että meidän perheeseen tulisi lapsi muuten kuin adoption kautta. Että näinhän sen piti käydä [--] Tietenkään en aina hekumoi yhtä auvoisena! Mutta nämä hetket ovat hyviä, niistä on tärkeää kirjoittaa,” Adoptiomatka kirjoittaa 26.10.2005.

Adoptiomatkan kahden vuoden määräaikainen adoptiolupa vanhenee joulukuussa 2007 ja hän ja puolisonsa ottavat yhteyttä sosiaalityöntekijään. Adoptiomatka saa myöhemmin kotiinsa adoptiolautakunnalle osoitetun lisäselvityksen, jonka sisältöä pitää koko adoptiomatkansa ja bloginsa tiivistymänä.

Vähän myöhemmin postissa saapui kopio adoptiolautakunnalle osoitetusta lisäselvityksestä kansainvälisen adoptioluvan jatkamista varten. Sen lopussa kirjoitetaan: ”Puolisot odottavat hartaasti saavansa toivomansa adoptiolapsen mahdollisimman pian. Odotusaika on tuntunut ajoittain raskaalta. Jatkolupaa ajatellen voimme edelleen suositella heitä lämpimästi adoptiolapsen vanhemmiksi.” Siinähan se on, tämän blogin ja elämän sisältö tiivistettynä kolmeksi lauseeksi. Me saanemme luvan jatkaa odottamista⁷².

⁷¹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_07_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁷² <http://adoptiomatka.blogspot.com/search?updated-min=2007-01-01T00%3A00%3A00-08%3A00&updated-max=2008-01-01T00%3A00%3A00-08%3A00&max-results=5>, katsottu 26.10.09.

4.3 Kommentit ja vertaistuki blogien rikkaus

4.3.1 ”On valtavan mukavaa, että kirjoituksiani kommentoidaan.” Kommentit osana blogeja

Verkkoblogien yksi olennaisimmista piirteistä on kommentoinnin mahdollisuus. Jokaiseen päivitykseen on mahdollista jättää mielipide, kommentointi tai kysymys blogin pitäjälle tai muille lukijoille. Kommentoida voi joko nimettömänä useissa blogeissa oletusehdotuksena olevalla Anonymous- tai Anonyymi-nimellä, rekisteröidyllä nimimerkillä tai kirjoitustilanteessa itse päättämällään nimellä, joka voi siis olla aito tai fiktiivinen.

Blogikirjoittajille blogeissa käyty vuorovaikutus on arvokasta, ja tekee kirjoittamisesta mielekästä. Adoptiomatka arvostaa saamiaan kommentteja, blogien kautta jaettua tietoutta sekä adoption yhdessä elämistä⁷³.

On muuten valtavan mukavaa, että kirjoituksiani kommentoidaan. Ilahdun jokaisesta viestistä. On todella antoisaa, että olen tätä kautta löytänyt muita blogeja, joissa ihmiset kirjoittavat saman asian tiimoilta, mutta eri vaiheissa prosessia.

”Jos haluat liittyä osaksi blogiyhteisöä, sinun on myös syytä kommentoida muiden blogien tekstejä”, kirjoittaa Tuomas Kilpi teoksessa *Blogit ja bloggaaminen* (2006, 39).

Vuorovaikutteisuutta on kehuttu verkkoviestinnän suurimmaksi mahdollisuudeksi. Verkossa tapahtuvassa välineviestinnässä on Anja Alasillan (2002, 53) mukaan kysymys ”vaihdannasta, jossa vähintään kaksi osapuolta sekä antaa että saa jotakin”.

Kommentointimahdollisuus tuo lisää käyntejä blogiin: kommentteja jättäneet haluavat nähdä, onko joku vastannut heidän kommenttiinsa, ja he kommentoivat edelleen toisten jättämiä viestejä. Internetin perinteisiin kuuluu, että keskustelu saattaa rönsyillä kovinkin kauas alkuperäisestä aiheesta, mutta tämäkin kannattaa nähdä uutta luovana ja ennakkoluulottomana osana blogimediaa. (Kilpi 2006, 39.)

⁷³ http://adoptiomatka.blogspot.com/2005_04_01_archive.html, katsottu 23.2.09.

Ei ole itsestään selvää, että blogeja kommentoidaan. Kaikille samanaiheisille blogeille ei riitä paljon lukijoita, ja vaikka riittäisi, kaikkia ei kommentoida. Anja Alasillan (2002, 54) mukaan ”[s]iihen, saako kirjoittaja yhteyden lukijoihinsa, vaikuttaa sekä tahto että taito. Osa kirjoittajan osaamista on, että hän pystyy luomaan yhteyden hyvinkin erilaisiin lukijoihin.”

Tutkimuskohteenani olevista blogisteista *Kirjeitä lapselleni* –blogia pitävä Myana kirjoittaa blogin nimen mukaisesti kirjeitä lapselleen. Hän ei puhuttele lukijoita eikä odota heiltä kommentteja. Saamiinsa kommentteihin hän vastaa viestikentässä, ei seuraavissa blogipäivityksissään kuten muut tutkimusaineiston blogistit. Muut kirjoittavat yhtä paljon päiväkirjamaisesti itselleen asioita muistiin kuin lukijoilleenkin. Silloin tällöin he myös puhuttelevat lukijoita, kuten esimerkiksi Shanna, joka pohtii, onko sallittua haaveilla lapsesta kesken adoptioprosessin. Shanna puhuttelee lukijoita näin: ”Mitä mieltä olette: koska lapseton saa haaveilla omasta lapsesta?⁷⁴”. Lapsen maavalintaa pohtiessaan hän kysyy: ”Mikä teidät muut sai tekemään päätöksenne? Miksi Suomesta? Miksi ei?⁷⁵”.

Adoptiomatka sai vuosina 2005–2006 viesteihinsä kommentteja vaihdellen 4–12 kappaletta. Poikkeuksena oli heinäkuu 2005, jolloin hän sai yhteen viestiin 64 vastausta pyydettyään lukijoitaan ilmaisemaan olemassaolostaan syntymäpäivänsä kunniaksi. Taitavaksi kirjoittajaksi kehuttu blogisti sai näin jo viiden kuukauden blogiuran jälkeen yli puolensataa vastausta. Seuraavan vuoden heinäkuussa syntymäpäiväonnittelijoita oli jo 113.

Adoptioluvan saamisesta kertova viesti kehotti niin ikään lukijoita vastaamaan. ”Nyt saa onnitella!”, Adoptiomatka kirjoitti⁷⁶ ja sai 53 onnitteluvastausta. Vuoteen 2007 asti Adoptiomatka kirjoitti joka kuukausi monta kertaa, mutta vuodesta 2007 alkaen vain kerran kuussa tai harvemmin. Lukijoiden kommentointimäärä kuitenkin kasvoi: kirjoittaja alkoi saada 10–30 vastausta jokaiseen kirjoitukseen.

Adoptiomatkan kirjoitettua 24.8.2009⁷⁷ lapsiesityksen saapumisesta oli kommenttivyöry valtaisa: viestiin tuli 391 vastausta⁷⁸, ja seuraaviin päivityksiin lisää

⁷⁴ <http://adoptiosta.blogspot.com/2007/11/saako-lapseton-haaveilla-ent.html> katsottu 23.2.09.

⁷⁵ <http://adoptiosta.blogspot.com/2008/06/kotimaa-ulkomaa-ulkomaa-kotimaa.html> katsottu 23.2.09.

⁷⁶ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_01_01_archive.html katsottu, 23.2.09.

⁷⁷ <http://adoptiomatka.blogspot.com/2009/08/nyt.html>, katsottu 4.11.09.

⁷⁸ Tilanne 24.11.09.

onnitteluja. Uutisesta iloittiin myös Vauva-lehden⁷⁹ ja Kaksplus-lehden⁸⁰ Internetsivujen keskusteluissa.

Myanan saama kommenttimäärä on keskimäärin 3–4 viestiä kirjoitusta kohti. -M- sai keskimäärin vain kaksi vastausta kuhunkin viestiinsä kunnes kirjoitus 21.4.2008⁸¹ otsikolla Lapsi, ”[o]dotuksemme on päättynyt. Tänään klo. 8.30 puhelin soi töissä ja sain kuulla, että meitä odottaa vajaa 5-kuukautinen poika E-A:ssa” (Etelä-Afrikassa) sai osakseen 23 onnitteluviestiä. Onnittelijoiden joukossa oli myös Myana. *Vierashuoneesta lastenhuone* – blogin kirjoittaja Shanna sai blogin salaiseksi muuttamiseen asti keskimäärin kolme kommenttia kirjoitusta kohti.

Blogisteja heidän saamansa kommentit sekä ilahduttavat että hämmentävät. Moni on alkanut kirjoittaa alun perin siksi, että muistaisi itse adoption vaiheet paremmin, ja onkin nyt saanut kiinnostuneen lukijakunnan ympärilleen. Adoptiomatka ihmettelee saamaansa tukea 13.7.2007 päivätyssä kirjoituksessa⁸².

Kiitos myötäelämisestä, uusista ajatuksista ja jaetuista tunteista. Ihmeellistä, että joku jaksaa lukea tätä, kun itse en jaksaisi edes elää odotustani toisinaan. Jaetun kirjoittamisen terapeuttiset ulottuvuudet hämmentävät ja riemastuttavat kerran toisensa jälkeen.

Adoptiomatka sai toimittajalta haastattelupyynnön (kirjoitus 2.4.2006⁸³) ja viestin, jossa tämä kysyi Adoptiomatkan mielipidettä siihen, ”miksi kaikki ottavat nättejä kiinalaisia lapsia, ja niin harvaa kiinnostavat esim. rumat venäläiset tai ihan suomalaiset. Ovatko kotimaiset vauvat jotenkin liian ’tavallisia’?” Muun muassa erittäin vaikean kotimaan adoptio-tilanteen⁸⁴ vuoksi Adoptiomatka pahoitti mielensä viestistä, jossa oli hänen mielestään ”silkkaa tietämättömyyttä, joukossa ehkä rahtunen piikkejä tai sitten ei”. Myös

⁷⁹http://www.vauva.fi/keskustelut/alue/2/viestiketju/1034835/adoptiomatka_blogin_seuraajat_huomasitteko_loiset, katsottu 30.9.09.

⁸⁰ <http://kaksplus.fi/keskustelu/t1501978>, katsottu 30.10.09.

⁸¹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_01_01_archive.html katsottu, 23.2.09.

⁸² http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_07_01_archive.html katsottu, 27.2.09.

⁸³ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_04_01_archive.html katsottu 23.2.09.

⁸⁴ Kotimaan adoptioprosessi kestää vuosia, jopa kauemmin kuin tällä hetkellä hyvin kauan kestävä Kiinan adoptio. Kotimaan adoptioon tulee lapsia vuosittain noin 30 mikä on hyvin vähän adoptiohakijoihin verrattuna. Tämän vuoksi adoptio- ja neuvonta kestää 3–5 vuotta, kansainvälisessä adoptiossa taas 1–2 vuotta. <http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kotimaiset-adoptiot> ja <http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/adoptio- ja neuvonta> katsottu 24.2.09.

blogin lukijat harmistuivat tästä. Adoptiomatka kommentoi lukijoilta saamaansa palautetta seuraavassa kirjoituksessaan 14.4.2006⁸⁵:

Edellinen kirjoitukseni käynnisti kommentivöyryn. Kiitos. En närkästynyt turhasta enkä vetänyt hernetä nenään mitättömästä syystä, huomaan. Lisäksi oivallan jälleen, että tekstejäni luetaan. Se on palkitsevaa ja kutkuttavaa!

Myana kirjoittaa 16.5.2006 otsikolla Vertaistukea verkossa⁸⁶. ”On mukavaa huomata, että jossain on ihmisiä, jotka kokevat samanlaisia asioita, ajattelevat samansuuntaisia ajatuksia kuin minä. Heidän elämänsä on kutkuttavasti samanlaista, ja silti niin erilaista kuin minun. [-] Tiedän, miltä heistä tuntuu.”

4.3.2 ”Tiedän täsmälleen, miltä tuo tuntuu!” Lukijoiden kommentteja

Kerttu Lähtenmäki kirjoittaa toimittamassaan teoksessa *Lapsettomuus. 30 tositarinaa* Internetin lapsettomuusaiheisten sivustojen ja keskustelupalstojen luoneen ”aikaan ja paikkaan sitoutumattoman väylän, josta ammennetaan vertaistukea osallistumalla keskusteluihin tai vain luetaan muiden vastaavista tilanteista” (2007, 8).

Adoptioblogeihin kommentoijat voi jakaa karkeasti kahteen osaan: itse adoptioprosessissa oleviin sekä adoptiosta tai adoptioblogeista muuten vain kiinnostuneisiin. Kommenteissa toistuu kaksi aiheetta: ”juuri noin minäkin tunnen⁸⁷” ja ”blogisi saa minut kyyneliin⁸⁸”.

Moni adoptioblogien lukijoista ei ole itse adoptioprosessissa, mutta on kiinnostunut aiheesta esimerkiksi ystävänsä tai sukulaisensa lapsettomuuden, adoptiohaaveiden tai adoptioprosessin vuoksi. Lapset ja perhe kiinnostavat yleisesti monia.

⁸⁵http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_04_01_archive.html katsottu 23.2.09.

⁸⁶<http://myana.vuodatus.net/blog/135577> katsottu 23.2.09.

⁸⁷ Esim. Anonymous kommentoi Adoptiomatkan viestiin 2.5.07. http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_05_01_archive.html katsottu 24.2.09.

⁸⁸Nimimerkki Terhi Adoptiomatkan tekstiin 3.9.2008 ”Löysin blogisi äskettäin, se on todella saanut minut kyyneliin”. http://adoptiomatka.blogspot.com/2008_03_01_archive.html

Suru lapsettomuudesta koskettaa syvästi lukijoita, ja moni myöntää itkeneensä lukiessaan adoptioblogeja. Anonymous, nimetön, kommentoi Adoptiomatkan 19.6.2005⁸⁹ kirjoittamaa tekstiä: ”Voi kun minäkin kaipaen lasta niin kovasti ja sinä osaat pukea oman kaipuusi sanoiksi. Itken lukiessani blogiasi.” Myana saa nimimerkiltä Sisu kiitosta 31.8.2008 päivätyistä kirjoituksestaan⁹⁰: ”Kirjoituksesi saa itseni herkäksi, mutta aina toiveikkaaksi. Saat aina asian tuntumaan kauniilta ja odotuksen jaksamisen vahvemmaksi. Kiitos Myana!”

Saarakin samaistuu Myanan lapsitiedon odotukseen ja lapsen kaipuuseen 2.9.2007 päivitetystä kirjoituksesta⁹¹. ”Ei tätä sun blogia pysty lukemaan, kun kirjoitat niin koskettavasti, että jokainen viesti itkettää... Mäkin toivon sitä puhelinsoittoa mahdollisimman pian tulevaksi! <3”

Kukkis vastaa Adoptiomatkan kirjoitukseen 9.3.2008⁹²: ”Hieno kirjoitus, kyynelhanat aukesivat kun sitä luin. Osaat tosi viisaasti katsoa asioita ja avata uusia näkökulmia. Lienee sanomattakin selvää, että jokainen blogisi lukija toivoo, että odotuksesi palkitaan mahdollisimman pian.”

Anonymous kiittää 20.11.2006⁹³ arasta asiasta kirjoittamisesta ja taidosta saada lukijan sekä itkemään että nauramaan. ”Olet avannut rohkeasti intiimin ja henkilökohtaisen julkiseksi. Istuin koko blogin alusta loppuun. Silmät niin usein kyynelissä, mutta ajoittain pelästyen omia ääneen päässeitä naurunpärskehdyksiäni.”

Varsinkin Adoptiomatka on saanut laajan lukijoiden joukon. Osa lukijoista on ollut säännöllinen lukija jo blogin alusta asti, osa tullut mukaan myöhemmin. Anonymous vastaa Adoptiomatkan 7.12.2007⁹⁴ päivätyyn tekstiin.

[J]oka päivä, melkein ihan joka päivä tulen katsomaan, että mitä sinulle kuuluu. Odotan ja toivon hyviä uutisia. Odotan hartaasti ihmisen kanssa, jota en edes tunne. Ja kun tiedän, että odotamme taas, niin tunnen surumielisyyttä puolestasi. Ja odotamme: ne mainitut puoliset ja se näkymättömien ihmisten armeija joka odottaa kanssasi hyviä uutisia. Kohtuuttoman pitkältä tuntuu, mutta aina yritän ajatella, että onnellinen loppu tulee kuitenkin vihdoinkin joskus. Se ihana ja oma lapsi. Voimaa ja jaksamista.

⁸⁹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2005_06_01_archive.html, katsottu 26.2.09.

⁹⁰ <http://myana.vuodatus.net/blog/1509009#comments>, katsottu 26.2.09.

⁹¹ <http://myana.vuodatus.net/blog/789458#comments>, katsottu 26.2.09.

⁹² http://adoptiomatka.blogspot.com/2008_03_01_archive.html, katsottu 24.2.09.

⁹³ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_11_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁹⁴ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_12_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

Jospa kärjistää monen lasta kaipaavan kipeät tunteet kommentoimalla Adoptiomatkan 13.5.2007 kirjoittamaan tekstiin äitienpäivän tuomista kipeistä ja vaikeista tunteista. ”Samat paskafiilikset täälläkin, taas”⁹⁵.

Anonymous vastaa Adoptiomatkan 24.7.2008⁹⁶ päivittämään tekstiin tunnistavansa kirjoituksista itsensä, omat tunteensa, kokemuksensa ja pohdintansa. ”Tuntuu hyvältä tietää, etten ole yksin niiden asioiden kanssa,” hän kirjoittaa. Toinen nimetön vastaa 13.10.2007⁹⁷ kirjoitettuun viestiin surevansa kirjoittajan kanssa.

Minäkin olen käynyt tarkistamassa lähes päivittäin ja tiedoksi nyt tämäkin: viestit adoptiomatkan aallonpohjilta ovat myös todella tärkeitä, ainakin minulle. Se, että teillä on vaikeaa tuntuu todella pahalta, vaikka en sinua tai teitä tunnekaan. Toisaalta on tunnustettava, että helpottaa lukea samankaltaisesta surusta ja tyhjyyden tunteesta.

Vaikka blogistit kirjaavat ylös omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan, löytää moni lukija niistä itsensä. Lukijat samaistuvat vahvasti kirjoittajien ajatuksiin ja tunteisiin, joita lapsettomuus ja adoption vaiheet herättävät. Marsu kommentoi Adoptiomatkan 13.7.2007⁹⁸ kirjoittamaa tekstiä.

En tehnyt töitä yhtään, vaan kahlasin läpi koko blogisi alusta viimeisimpiin merkintöihin asti. Koko oman tähänastisen adoptioproessini ajan olen päivä päivältä harmistunut enemmän ja enemmän siitä, että kuinka saatoin olla niin tyhmä, etten heti ensiaskelilla aloittanut päiväkirjaa/blogia/JOTAIN omista tuntemuksistani. Itseäni varten, tulevaa lasta varten. [--] Blogisi on TÖRKEÄN HYVÄ; tunsin ja näin ja haistoin ja maistoin kaiken mitä kerroit. Muistin omia, jo unohtuneitakin, mietteitäni alkua ajoilta. [--] Olen todella huojentunut; nyt ei haittaakaan enää niin paljon se, etten itse muistanut/jaksanut/viitsinyt kirjoittaa jokaista hetkeäni ylös, koska Sinä teit sen.

Nimettömänä pysyttelevä lukija kiittää Adoptiomatkaa 2.5.2007⁹⁹ päivätyn kirjoituksen kommentiosiossa.

⁹⁵ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_05_01_archive.html katsottu 24.2.09.

⁹⁶ http://adoptiomatka.blogspot.com/2008_07_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁹⁷ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_10_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁹⁸ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_07_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

⁹⁹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2007_05_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

Maalaat taitavasti kuvia siitä, miltä tuntuu odottamisen suru, se, että ei ole aikataulua – edes omille tunteille. [--] Sinä kirjoitit tätä blogia upeasti. Se on ainakin minulle – ja kaikesta päätellen monelle muullekin lukijalle – juuri sellainen konkreettinen tapa purkaa tuntemuksia. Huokailen, että juuri noin minäkin tunnen. Hienoa, että jaksat päivittää pitkältä tuntuvan matkan vaiheita.

Johanna antaa yhden syyn kirjoittamiselle: tummien tunteiden purkamisen kirjoittamalla. Hän vastaa Adoptiomatkan 3.9.2006¹⁰⁰ kirjoittamaan tekstiin.

Kiitos. Tekstilläsi tietämättäsi myötäelät kanssani. Kun taas kerran on itkenyt ja hautonut omassa pikkupäässään itsesälillä maustettuja ajatuksia, toisen ajatusten lukeminen auttaa maan pinnalle palaamisessa. Mutta niinhän se on, että jos lapsettomuuteen liittyviä tunteita ei päästäisi välillä ulos, tunnemöykky voisi kasvaa liian suureksi pienen ihmisen kantaa.

Adoptiomatka kirjoittaa 28.5.2006¹⁰¹ lapsenkaipuusta ja sukulaisten hyvää tarkoittavista neuvoista. Lapsi on tulossa, mutta pihalla ei keinu kukaan vielä pitkään aikaan.

Tunnistan itsessäni suuren väsymyksen merkit, alakulon ja turran olemisen, tässä nyt minuna pitäisi sinnitellä. Tuijotan pihapuuta ja totean, että siihen saisi hyvin keinun. Sitten nuupahdan enkä jaksa sanoa enää mitään. Tiuskin, ärhentelen, nukun paljon, syön pullaa. Loma tulee tarpeeseen. Tekisi mieli vain itkeä vailla syytä.

Jaa että kuuluuko jotain mainittavaa, tämän lisäksi siis. Jo vain! Minun ja puolison vanhemmat istuivat tänään ensi kertaa iltaa joukolla. Porkkanakakku oli hyvää, mutta merelle ei päästy, koska sää oli hieman kolea. Adoptio oli ykköspuheenaihe ja ohjeita kerittiin yhteen hartiavoimin.

- Kotityöt täytyy opettaa ajoissa (”jottei lapsi sitten soita siskolleen, kuten sinä joskus parikymppisenä, ja kysy, 'kauanko kananmunaa keitetään'. Ja ettei se sisko vastaa 'jotain tunti vissiin’”.)
- Kannattaa ottaa kerralla kaksi lasta, jos sellaiset suinkin matkaan tarttavat.

¹⁰⁰ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_09_01_archive.html, katsottu 27.2.09.

¹⁰¹ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_05_01_archive.html, katsottu 26.2.09.

- Kannattaa laihduttaa.
- On viisasta luopua kissoista jo nyt, ettei niitä joudu tappamaan, kun lapsi mahdollisesti osoittautuu allergiseksi.
- Pitää muistaa positiivinen asenne.

Niinniin. Ja silti! Olen iloinen jaetusta odotuksesta, hölmöyksineenkin, kunhan ajatukset ovat hyväntahtoisia. Itse tunnen hajoavani juuri nyt, tämän kesän edessä, kun ei keinu heilu vieläkään.

Tämä, kuten moni muukin tutkimusaineiston blogikirjoituksista, saa lukijat huokaamaan, että he tuntevat aivan samoin. ”Meilläkään ei keinu heilu, eikä heilu vielä ensi kesänäkään. Minäkin hajoan, tämän kesän edessä. Kiitos taas kun puit tämän tunteen sanoiksi!” vastaa Anonymous ja Ripsu¹⁰² jatkaa:

Mä raahustan hiljaa sun vierelles siihen keinuun. Tällä hetkellä meidänkin adoptio-odotus on aivan järkyttävän alakuloista. En niin millään jaksaisi odottaa enää yhtään. Itse asiassa en jaksa enää edes uskoa, että meillä joskus tosiaan on lapsi. Järki sanoo toisin, mutta sydän on väsynyt. Ei taida paljoakaan auttaa, mutta et ole yksin. Voimia.

Adoptiomatka, -M-, Myana ja Shanna ovat myös itse ahkeria blogien lukijoita ja kommentoijia. Oletan, että vain he käyttävät näitä nimimerkkejä. Adoptiomatka kertoo blogissaan, miten onnellinen on ripustaessaan narulle kuivumaan kirpputorilta ostamia vauvanvaatteita. Kuitenkin hänestä ”[t]untuu ehkä maailman tyhjimmältä viikata lapsen vaatteita, kun ei ole lasta.¹⁰³” Myana vastaa Adoptiomatkalle: ”Tiedän täsmälleen, miltä tuo tuntuu. Itse kerään hitaasti mutta itsepäisesti lapselle pientä ´aloitusvaatevarastoa´, ja aion pestä ne kaikki kerralla omana koneellisenaan. Siitä tulee vakava ja juhlallinen toimitus.:) ”

Myana saa blogiinsa vastauksia -M-:ltä ja Shannalta. Yhteinen elämäntilanne yhdistää. ”Valvon kun en saa unta, vaikka on jo yö. Tulin lukemaan muiden samassa tilanteessa olevien ajatuksia. Sait minut hymyilemään. Suloisia muistoja lapsuudesta. Jaksetaan, jookos!?:) ” kirjoittaa -M- Myanalle 15.1.2008¹⁰⁴.

¹⁰² http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_05_01_archive.html, katsottu 26.2.09.

¹⁰³ http://adoptiomatka.blogspot.com/2006_08_01_archive.html katsottu 24.2.09.

¹⁰⁴ <http://myana.vuodatus.net/blog/1043365#comments> katsottu 24.2.09.

Shanna vastaa Myanan 17.5.2008 päivittämään viestiin: ”Luin blogiasi, uudempia ja vanhempia juttuja ja haluaisin vain sanoa, että toivottavasti saatte lapsen pian. Toivottavasti tarvitsette enää vain hieman kärsivällisyyttä :)”¹⁰⁵”

-M- saa kommentteja Adoptiomatkalta ja Myanalta. ”Samanlaisia aaltoiluja täälläkin... Toisaalta haluaisi toivoa ja toisaalta toppuuttelee itseään. Pidetään kuitenkin peukkuja iloisille yllätyksille! :) ” kirjoittaa Myana 15.1.2008¹⁰⁶. Adoptiomatka kirjoittaa 27.2.2008¹⁰⁷: ”Täällä odotetaan ihan tosi kovasti kansanne! Sydämenlyönnit aina tihentyvät, kun kurkkaan, olisiko tullut uusi päivitys ja olisiko se juuri SE. Voimia ja ILOA!”

¹⁰⁵ <http://myana.vuodatus.net/blog/1316177#comments> katsottu 24.2.09.

¹⁰⁶ http://miumo.blogspot.com/2008_01_01_archive.html katsottu 24.2.09.

¹⁰⁷ http://miumo.blogspot.com/2008_02_01_archive.html katsottu 24.2.09.

5. Adoptioblogien terapeuttisuus

5.1 Kirjallisuusterapian pieni historia

Lukemisen terapeuttinen merkitys sairaiden hoidossa on tunnettu jo kauan. Jo vuonna 1272 Al-Mansurin sairaalassa luettiin potilaille Koraania hoitotarkoituksessa. Keski-Euroopassa alettiin hankkia sairaille kirjoja 1700-luvun lopulla. Amsterdamissa ja Rotterdamissa hollantilaiset naiset perustivat 1800-luvun alussa yhdistyksiä, jotka jakoivat kirjoja sairaaloissa. Potilaat saivat alussa lähinnä uskonnollista kirjallisuutta, koska sairaiden ajateltiin tarvitsevan hengellistä lohdutusta.

Ensimmäinen potilaskirjasto avattiin vuonna 1796 Englannissa Yorkin sairaalassa. Kun lukemisen kasvattava, opettava ja virkistävä vaikutus huomattiin, perustettiin lisää kirjastoja. Ensimmäisen maailmansodan aikana ja sen jälkeen perustettiin Englannissa ja Yhdysvalloissa ensimmäiset sairaalakirjastonhoitajan toimet ja Yhdysvalloissa alettiin puhua biblioterapiasta. Yhdysvalloissa sotaveteraanien viihdykkeeksi järjestettiin lukemista ja tätä toimintaa alettiin kutsua biblioterapiaksi (bibliotherapy). (Kirjallisuusterapiayhdistyksen Internetsivut¹⁰⁸.)

Kirjallisuusterapeuttinen toiminta vilkastui Yhdysvalloissa 1930-luvulla. Toiminta alkoi kliinisellä puolella eli sairaaloissa ja hoitolaitoksissa ja levisi "siviilipuolelle" esimerkiksi kirjastoihin.

Vuonna 1959 amerikkalaiset Eli Greifer ja Jack J. Leedy alkoivat kokeilla runoterapiaa brooklynilaisella psykiatrisella klinikalla. Greifer avasi jo 1930-luvulla New Yorkissa "Parantavan runon gallerian" (Remedy Rhyme Gallery), joka arkistoi runoja erilaisia terapeuttisia tarkoituksia varten. Vuonna 1969 Jack J. Leedy perusti runoterapiayhdistyksen. (Kirjallisuusterapia-yhdistyksen Internetsivut¹⁰⁹.)

Biblioterapian rinnalle nousivat nimitykset book therapy, literatherapy ja bibliocounseling sekä Suomessa kirja-, kirjasto- ja lukemisterapia. (Sippola 1985, 11–12.) Biblioterapia-sana esiintyi suomalaisessa kirjallisuudessa ensimmäistä kertaa luultavasti

¹⁰⁸ <http://www.kirjallisuusterapia.net/>, katsottu 29.9.09.

¹⁰⁹ <http://www.kirjallisuusterapia.net/>, katsottu 29.9.09.

vuonna 1943, jolloin Suomen Kuvalehdessä oli kirjastonhoitaja Mauno Kannisen artikkeli *Biblioterapia* (Sippola 1985, 21).

Sairaalakirjastotyötä aloitettaessa Suomessa 1940-luvulla ruvettiin sen yhteydessä puhumaan lukemisen parantavasta vaikutuksesta. Vaikka lääkärit suhtautuivat ajatukseen myönteisesti, lukuterapia jäi kuitenkin kirjastonhoitajien vastuulle. 1950-luvulla alettiin perustaa laitoskirjastoihin kirjallisuuskerhoja, jotka muuttuivat pian avoimista suljetuiksi biblioterapiaryhmiksi. (Sippola 1985, 22–23.)

Jo 1970-luvulla toimi Suomessa kirjallisuusterapiaryhmiä muun muassa Nikkilän sairaalassa. Professori Kalle Achtén aloitteesta Lapinlahden sairaalaan perustettiin runoryhmä vuonna 1978. (Kirjallisuusterapiayhdistyksen Internetsivut.) Suomen Kirjallisuusterapiayhdistys ry – Föreningen för Biblioterapi i Finland rf perustettiin vuonna 1981. Yhdistys julkaisee Kirjallisuusterapia-lehteä ja sen jäsenet ohjaavat kirjallisuusterapiaryhmiä ja –piirejä eri puolilla maata. (Linnainmaa 2005, 17.)

Yhdistys teki alussa yhteistyötä laitoskirjastojen ja hoitoalan kanssa. Yhdistyksen perustava kokous pidettiin 23.3.1981 ja sen perustajajäseniä olivat psykologi Juhani Ihanus, psykologi Heli Mertanen ja kirjastonhoitaja Leena Sippola. Virallisesti yhdistys perustettiin 13.5.1981 Leena Sippolan kotona, jossa paikalla oli kymmenkunta henkeä. Juhani Ihanus valittiin ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. (Kirjallisuusterapiayhdistyksen Internetsivut.)

Suomen Kirjallisuusterapiayhdistys ry:n tarkoituksena on kirjallisuusterapiatyön tunnetuksi tekeminen ja edistäminen. Pääkaupunkiseudun lisäksi yhdistyksellä on toimintaa alajaostojen ja muiden yhteistyökumppaneiden avulla eri puolilla Suomea. (Kirjallisuusterapia-yhdistyksen Internetsivut.)

5.2 Terapeuttisen kirjoittamisen suuntaviivoja

5.2.1 Kirjallisuusterapia: vuorovaikutusprosessi

Suomen Kirjallisuusterapiayhdistys ry¹¹⁰ määrittelee kirjallisuusterapian, toiselta nimeltään sanataideterapia, tarkoittavan ”terapeuttista vuorovaikutusprosessia, jossa hyödynnetään joko valmista kirjallista aineistoa tai itse tuotettua tekstiä.”

Leena Sippola (1985, 12) määrittelee kirjallisuusterapian toimintamuodoksi, jossa kirjallisuutta käytetään ”apuna parantamisessa ja/tai persoonallisuuden kehittämisessä. Päämääränä on kuntouttamisen, aktivoimisen ja parantamisen ohella auttaa esim. kriisin läpikäymisessä tai ennaltaehkäistä mielenterveyden häiriöitä.”

Kirjallisuusterapia on lukemista tai kirjoittamista sekä vuorovaikutuksellista keskustelua ryhmissä. Ryhmiä ohjaa yleensä koulutettu ohjaaja. Kirjallisuusterapiaa käytetään myös yksilöterapiassa. Kirjallisuusterapiaryhmässä on käsiteltävän aineiston ympärillä kolme vaikuttavaa tekijää: osallistuja, ohjaaja ja muut ryhmään osallistujat. (Linnainmaa 2005, 11–13, 19.)

Kirjallisuusterapia on luovuusterapeuttista toimintaa. Sen tavoitteena on itseilmaisun kehittäminen ja itsetuntemuksen lisääminen. Kirjallisuusterapian tavoitteena on myös edistää vuorovaikutustaitoja ja auttaa ilmaisemaan vaikeitakin asioita. Omia ongelmia on helpompi lähestyä kirjoitetun tekstin välityksellä kuin suoraan. (Linnainmaa 2005, 11–12.)

Yleensä ryhmät on suljettuja ryhmiä, eli jäsenet ovat koko ryhmän toiminnan ajan samoja. Tämä auttaa luottamuksen ja turvallisuuden tunteen syntymistä (Linnainmaa 2005, 20). Ohjaaja päättää ryhmän mukaan terapiassa käytettävät välineet ja tavat. Terapiassa voidaan kirjoittaa itse tai käyttää muiden kirjoittamia tuotteita (Huldén 2005, 54). Kirjallisuuden lisäksi terapiassa voidaan käyttää muitakin taiteen muotoja.

Suomen Kirjallisuusterapiayhdistys ry asettaa kirjallisuusterapialle kahdeksan tavoitetta, joiden avulla terapia voi auttaa terapiaan hakeutunutta. Yhdistyksen tavoitteena

¹¹⁰ <http://www.kirjallisuusterapia.net/>, katsottu 29.9.09.

ja toiveena on, että kirjoittaminen antaa mahdollisuuden ilmaista tunteita, herättää muistot, auttaa kehittämään keskittymiskykyä ja ajantajua sekä voi tukea itsearvostuksen kehitystä. Kirjoittaminen ryhmässä taas luo luottamusta ja yhteisyyden tunnetta, auttaa tiedostamaan toiset sekä ympäristön, kehittää kirjoittamisen taitoa sekä rohkaisee arvostamaan erilaisia kirjoittamisen tapoja ja muotoja. (Kirjallisuusterapiayhdistyksen Internetsivut.¹¹¹) Yhdistys linjaa myös minän vahvistamisen, tunneilmaisun sekä suullisen ja kirjallisen itseilmaisun kehittämisen ja virikkeiden antamisen. (Kirjallisuusterapia-yhdistyksen Internetsivut.)

Jaana Huldénin (2005, 53) mukaan kirjallisuusterapian tavoitteena on ”auttaa vuorovaikutuksen syntymistä, auttaa puhumaan vaikeista ja kielletyistäkin asioista. Sanojen avulla pääsee eteenpäin elämässä. Omat ongelmat tulevat helpommin lähestyttäviksi, kun aluksi keskustellaan luetun tai kirjoitetun tekstin välityksellä.”

Terhikki Linnainmaa (2005, 12) näkee kirjallisuusterapian sateenvarjokäsitteenä, jonka alla on

monenlaista lukemista ja kirjoittamista aina päiväkirjan kirjoittamisesta vuorovaikutuksellisissa ryhmissä lukemiseen tai kirjoittamiseen. [--] Tavoite voi olla terapeutin tai osallistujan valinnan mahdollisuuksien lisääminen tunteiden, asenteiden ja oivallusten saadessa kasvupohjaa kirjoittamisesta tai kerronnallisesta materiaalista. [--] Kirjallisuusterapia ei siis välttämättä ole vain kirjallisuutta eikä terapiaa. Kirjallisuusterapian tavoitteena on muutos, joka on kaikkien terapioiden ja kasvuprosessien tavoite. Muutoksen välineinä voidaan kirjallisten tekstien ja runojen ohella tai niiden sijasta käyttää muuta materiaalia, kuten elokuvia, videoita tai valokuvia.

Kirjallisuusterapialla ei ole yhtä selkeää teoriataustaa, vaan siinä on aineksia erilaisista teoreettisista suuntauksista. Ohjaajalla ei ole yhtä tiettyä teoreettista viitekehystä vaan hän voi toteuttaa terapiaa osallistujien kannalta parhaalla tavalla. (Linnainmaa 2005, 14.)

Kirjallisuusterapiayhdistys ry näkee tärkeimmiksi kirjallisuusterapian psykologisista taustateorioista psykoanalyttisen teorian sekä Gestalt-teorian ja –terapia¹¹². Myös

¹¹¹<http://www.kirjallisuusterapia.net/>, katsottu 29.9.09.

¹¹²Gestalt-teoria ja Gestalt-terapia on yksi taideterapiasuuntausten ja myös kirjallisuusterapian taustateorioista. Gestalt-terapia pohjautuu muun muassa fenomenologiaan ja eksistentiaalipsykologiaan. Fenomenologiassa korostetaan välitöntä kokemusta, tavoitteena on kokemuksen ymmärtäminen selittämisen ja tulkitsemisen sijaan. Kokemusta kuvataan sanallisesti niin pitkälle kuin mahdollista. Sekä runous että Gestalt-terapia tähtäävät muutoksen aikaansaamiseen. <http://www.kirjallisuusterapia.net/>, katsottu 29.9.09.

jungilainen¹¹³ ja adlerilainen¹¹⁴ teoria ovat käyttökelpoisia. Freudin psykoanalyttisellä teoriolla on yhteys kirjallisuusterapiaan, sillä kummassakin käytetään hyväksi esitietoista ja tiedostamatonta materiaalia. Psykoanalyysissä ja kirjallisuusterapiassa on yhteistä tunteiden käyttö ja symbolien merkitys. Kirjallisuusterapiayhdistys mainitsee verkkosivuillaan myös NLP:n (Neuro-Lingvistic Programming). Se ei ole varsinainen teoria, mutta kirjallisuusterapiaa voidaan tarkastella NLP:n¹¹⁵ viitekehyksen näkökulmasta.

Kirjallisuus- ja kirjoittamisterapiaa voidaan tarkastella myös refleksiivisyyden kautta. Kirjallisuusterapeutin prosessiin osallistujat refleктоivat tunteitaan ja ajatuksiaan eli niin sanotusti "katsovat peiliin". Refleksiivisyys tarkoittaa vielä syvällisempää prosessia, jossa osallistuja pohtii minuuttaan ja sitä, mitkä henkilökohtaiset taustatekijät ovat vaikuttamassa siihen, mitä hän ajattelee ja tuntee. (Kirjallisuusterapia-yhdistyksen Internetsivut)

Linnainmaa (2005, 13) näkee nykyaikaisen kirjallisuusterapeutin ajattelun pohjautuvan 1800- ja 1900-luvun eurooppalaiseen filosofisiin suuntauksiin, joiden harjoittajat pohtivat ihmisen tietoisuuden ja toiminnan piirteitä sekä yksilön kannalta että yleisesti.

Virpi Saarisen (2008, 6) huomioiden mukaan ohjattu terapeutin kirjoittaminen ja kirjoittamisterapia ovat Suomessa toistaiseksi niukasti tutkittuja, järjestäytymättömiä ja vain satunnaisesti saatavilla olevia hoitomuotoja. Terapeutin kirjoittamisen ohjaajille ei ole yhtenäistä koulutusta, pätevyysvaatimuksia, tutkintoa eikä suojattuja ammattinimikkeitä.

¹¹³ Jungilla mielestä taide ei synny neurooseista eivätkä symbolit olleet hänen mielestään oireita ja niillä on paljastavamerkitys. Jung korosti runon merkitystä ja sanomaa, psykologinen analyysi ei Jungin mielestä ole tärkeää. Jungin mukaan kaikki ihmiset ovat runoilijoita ja voivat luovuudellaan kehittää ainutlaatuisen merkityssysteemin ja -maailman. <http://www.kirjallisuusterapia.net/>, katsottu 29.9.09.

¹¹⁴ Adlerin mukaan verbaalisymboliset vastepotentiaalit (response potentials) ovat tärkeitä. Symbolien ja kielen kautta luomme ihmissuhteemme. Adlerilainen teoria ottaa huomioon yksilön hänen sosiaalisessa kontekstissaan. Adlerin mukaan ihmisiä motivoivat enemmän tulevaisuuden odotukset kuin menneet kokemukset. Ihmiset kehittävät elämälleen "tarinoita" ja "kuvitelmia" (fictions), jotka ovat hyödyllisiä, mutta ne on hylättävä realiteettien niin vaatiessa. Adler arvosti runoilijan kykyä ymmärtää yksilön tapaa elää elämäänsä. <http://www.kirjallisuusterapia.net/>, katsottu 29.9.09.

¹¹⁵ NLP pohjautuu osittain Gestalt-terapiaan sekä Milton Ericksonin hypnoterapiaan. NLP:ssä kiinnitetään huomio mielikuviin, joihin sisältyy aistihavaintoja. Mielikuvia analysoidaan aistihavaintojen rakenteiden kautta. Mielikuviin sisältyviä aistihavaintojen rakenteita muuttamalla voidaan mielikuvien tunnesisältöä muuttaa. Mielikuvilla on keskeinen sija runoudessa ja kirjoittamisessa yleensäkin. <http://www.kirjallisuusterapia.net/>, katsottu 29.9.09.

Kirjallisuusterapia-yhdistys mainitsee Internetsivuillaan kirjallisuusterapian kentän olevan laaja ja kirjava. Sitä käytetään kaikissa ikäryhmissä: lapset ja nuoret kouluissa ja laitoksissa, aikuiset kasvu- ja tukiryhmissä ja vanhukset vanhainkodeissa ja hoitolaitoksissa. Myös monet ryhmät voivat hyötyä kirjallisuusterapiasta, esimerkiksi ”kuntoutujat, erilaisista riippuvuusongelmista kärsivät, oppimisvaikeuksista kärsivät, vammautuneet, vangit ja monet muut ryhmät.”

Jokainen ohjaaja voi valita itse kurssisuunnitelmansa esimerkiksi osallistujien ja kurssin intensiivisyyden mukaan. Juhani Ihanuksen (2009, 19) mukaan aineksia voi ottaa esimerkiksi narratiivisista terapioidista, päiväkirjaterapiasta, tarinoista, metafora- ja symbolikeskeisistä työskentelytavoista, lausunnasta, laulusta ja näyttämötaiteista. Ihanus näkee kirjallisuusterapian uusina haasteina ja laajenemismahdollisuuksina olevan ”verkkoyhteisöllisyys ja –vuorovaikutteisuus, monitasoinen ilmaisu ja viestintä, reflektiivisyys ja refleksiivisyys, inter- ja hypertextuaalisuus, viestinnän virtualisointi ja digitaalisen verkkokirjoittamisen eri muodot” (2009, 21–22).

Kirjallisuusterapiassa voidaan käyttää kirjoittamista yhtenä muotona, jolloin voidaan puhua terapeutisesta kirjoittamisesta. Tutkimukseeni kuuluvat adoptio-odottajat kirjoittavat vaikeista aiheista ja kirjoittavat saavansa kirjoittamisesta helpotusta pahaan oloon. Adoptio-odotukseen liittyvät tunteet ovat yleisestikin tiedostettuja, ja adoptio-odottajia varten on myös perustettu Kirjallisuusterapeuttisia ryhmiä (ks. esim. Strandén-Mahlamäki 2008, 22). Voiko kuitenkin yksin, ilman ryhmää ja ohjaajaa, kirjoittaminen olla terapeutista? Tähän paneudun alaluvussa 5.2.2.

5.2.2 Kirjoittaminen: terapeutin asioiden jäsentäminen

Eeva Heinilä (2009, 208) kannattaa kirjoittamista ihmisen psyyken ja mielenterveyden ylläpitäjänä. ”On tunnettu tosiasia, lukemattomin kokemuksin ja myös tieteellisin tutkimuksin vahvistettu, että omien tuntojen ja kokemusten kirjoittaminen helpottaa ihmisen oloa ja tukee hänen hyvinvointiaan”, Heinilä kirjoittaa artikkelissa *Terapeutin päiväkirjaprosessi*.

Moni käsittelee vaikeita tunteita ja elämänvaiheita kirjoittamalla. Yhdelle kirjoittamispaikka voi olla päiväkirja, toiselle runous, kolmannelle kirjeet ystävälle, neljännelle keskustelupalstat ja blogit. Elämäkriisissä nämä toimivat itsehoitona, mikäli kirjallisuusterapeuttiseen ryhmään ei ole halua tai mahdollisuutta mennä. (Linnainmaa 2005, 82.)

Kirjallisuusterapiassa kirjallisuus ja kirjoittaminen ovat keinoja antaa terapiaa, auttaa. Tällöin voidaan puhua terapeuttisesta kirjoittamisesta. Ryhmän vuorovaikutus ja ohjaajan ohjaus auttavat terapiassa olevaa pääsemään eteenpäin ja saamaan terapiaa. Mitä terapeuttinen kirjoittaminen oikeastaan on? Tarvitaanko siihen aina ryhmä, ohjaaja ja ennalta suunniteltu aikataulu ja ohjelma? Voiko terapeuttisesti kirjoittaa yksin ja vain itselleen? Onko päiväkirjakirjoittaminen terapeuttista kirjoittamista?

Pelkkä lukeminen tai kirjoittaminenkin voi olla terapeuttista. Kuitenkin perinteisessä kirjallisuusterapiatyössä käytetään hyväksi vuorovaikutussuhdetta. (Kirjallisuusterapia-yhdistyksen Internetsivut.) Kirjallisuusterapian menetelmiä voi käyttää itsenäisesti myös esimerkiksi halutessa lisätä itsetuntemustaan ja selventää ihmissuhteitaan (Huldén 2005, 53).

Katri Pietiläisen mukaan (2002, 190) terapeuttisena kirjoittamista voi pitää, jos henkilö pyrkii kuvaamaan sisäisiä reaktioitaan eikä ulkoisia tapahtumia. Kirjoittaminen

tarjoaa mahdollisuuden ilmaista asioita, joita on vaikea jakaa muiden kanssa. Näitä asioita voi olla vaikea jopa itse ymmärtää sillä hetkellä, kun ne kirjoittaa. Tavoitteena onkin kirjoittamisprosessin aikana oppia ymmärtämään, kuka kirjoittaja on. Kirjoittaminen saattaa olla elinikäinen prosessi, mikäli henkilö itse antautuu tälle prosessille. (Pietiläinen 2002, 190.)

Luovan ja terapeuttisen kirjoittamisen ero voi olla häilyvä, Linnainmaan (2005, 11–12) mukaan ”veteen piirretty viiva”. Hänen mukaansa luovalla kirjoittamisella ei välttämättä ole terapeuttisia tavoitteita, mutta toisaalta monet kirjailijat ja runoilijat ovat myöntäneet kirjoittamisen olevan heille terapiaa, jonka avulla he ovat käyneet läpi elämänsä vaikeita asioita.

Terapiaan kuuluu yleensä hoitosuunnitelma, mitä itsenäisessä kirjoittamisessa ei luonnollisesti ole. Linnainmaan (2005, 19) mukaan lukeminen ja kirjoittaminen eivät ole

terapiaa, mutta niillä voi olla terapeuttinen vaikutus. Mitä terapia oikeastaan on? Terapeuttisuuden käsitteen voi nähdä tulkinnanvaraisena: ”terapeuttisuuden kokemus ulottuu hetkellisestä huojennuksen tunteesta pitkäaikaisiin psyykkisiin prosesseihin, joita kuvataan usein henkisen kasvun, voimavaraistumisen tai oman elämän subjektiivisuuden lisääntymisen käsitteillä”, kirjoittaa Virpi Saarinen (2008, 3). Hänen mukaansa mikä tahansa kirjoittaminen saattaa toimia terveyttä edistävästi, onhan kirjoittamisessa kyse luovasta ja kirjoittajan mielensisäisen aineiston jäsentämisestä vaativasta prosessista. Kirjoittaja voi siis ilman ohjaustakin, mutta asiantunteva ohjaus saattaa helpottaa ja syventää kirjoittamiseen liittyvää mielensisäisten prosessien tarkastelemista.

Johansson (1991, 49) ohjeistaa kirjoittamaan surutyötä helpommaksi:

Kun hämmentävä kokemus käydään läpi kirjoittamalla useaan kertaan eri näkökulmista käsin, sen voi vähitellen hyväksyä ja ymmärtää, jolloin kokemus suhteellistuu. Uusi hämmennys vaatii uuden kirjoittamisen. Näin tehdään surutyötä, ollaan kuin jonkin tyhjän paikan äärellä, jonka täyttäminen kerta kerran jälkeen kasvattaa turvallisuutta ja rakentaa minuutta.

Juhani Ihanus (2009, 7) kirjoittaa kirjoituksen terveydelle suotuisten vaikutusten liittyvän usein siihen, että se

lisää ymmärrystä itse koottuihin ja toisenkin kokemiin elämisen vaikeuksiin ja ristiriitoihin. Ilmaisevilla, pohtivilla ja reflektoivilla sanoilla voi tavoittaa omaa ääntä ja henkilökohtaista merkityksellisyyttä kokemuksiin, jotka aiemmin ovat jääneet mykiksi ja käsittämättömydessään vaille mieltä.

Jotkut käyttävät kirjoittamista yhtenä itseilmaisun keinona läpi elämänsä. Moni on omaksunut tavan jo lapsuudesta tai nuoruudesta ja kirjoittaa mielellään ja vapaaehtoisesti, mutta ei välttämättä ole tietoinen siitä, että kirjoittaa itsehoidollisesti. (Lindquist 2009, 75–76.) Lindquistin mukaan (2009, 75–76) ”itsehoidollista kirjoittamista on hyvin monenlaista henkilöstä ja yksilöllisistä mieltymyksistä riippuen. Joskus kirjoittamiseen saattaa huomio kiinnittyä silloin, kun se kanavana jostakin syystä tukkeutuu, kun koettu pahanolontunne, esimerkiksi masennus, vie halun kirjoittaa.”

Järkyttävien asioiden työstäminen kirjoittamalla voi olla psyykkisesti kivuliasta. Kuitenkin ajan myötä tunteellisesti kuohuttavien asioiden kohtaaminen liittyy elpyneeseen mielenterveyteen ja psyykkiseen tasapainoon sekä masentuneisuuden ja ahdistuneisuuden vähenemiseen. Terapeuttinen kirjoittaminen liittyy kognitiivisella puolella oivallukseen, itsereflektioon, optimismiin, hallinnan tunteeseen ja itsearvostukseen. Lisäksi on voitu osoittaa, että terapeuttinen kirjoittaminen edistää jäsentyneisyyttä ja myönteisten selviytymiskeinojen kehittymistä. Yksi mahdollinen selitys on, että kirjoittaminen on tapa altistaa yksilöä traumaattisille ärsykeille eli saattaa kirjoittamisen kautta kirjoittaja tekemisiin traumaattisten kokemussisältöjen kanssa ja vähentää siten herkistymistä traumasta muistuttaville asioille, koska turvallisessa kirjoittamisen antamassa suojassa mitään pahaa ei tapahdukaan. Altistamisen ohessa kirjoittaja kehittyy oivalluksessaan ja hallinnan tunteensa kokemisessa. (Lindquist 2009, 73.)

Lindquist (2009, 76) on huomannut kaksi erilaista kirjoittajien ryhmää: toisilla vaikeat tunteet ja niiden käsittely saavat kirjoittamaan paljon, toisilla taas kirjoittaminen liittyy vain hyvään oloon. Myös samalla kirjoittajalla voi olla erilaisia tapoja työstää oman mielensä sisältöjä. Jotkut kirjoittavat pahan olon pois eivätkä palaa tekstiin koskaan enää, toiset työstävät tekstiä uudelleen.

Kirjoittaminen pakottaa jäsentämään ja etsimään rakennetta jäsentymättömälle ja usein kaottiselle kokemukselle. Kirjoittaessa voi siirtyä kaaoksesta järjestykseen tai vanhasta jäykästä järjestyksestä uuteen, toimivampaan järjestykseen. Lindquistin (2009, 81) mukaan jäsentämällä traumaattisen kokemuksensa yhtenäiseksi kertomukseksi yksilö rakentaa siitä skeeman. Vahva skeema auttaa yksilöä säästämään psyykkistä energiaansa.

Kun yksilö kohtaa omaan traumaansa liittyviä, vaikeasta kokemuksesta muistuttavia tekijöitä, hän pystyy tehokkaasti muokkaamaan niitä. Asian prosessointiin ei mene ponnisteluja samassa määrin kuin skeeman puuttuessa. Pelkkä kirjoittaminen voi muuttaa sitä, miten tapahtuma on edustettuna ja organisoituneena muistissa. (Lindquist 2009, 81.)

Lindquistin (2009, 81) mukaan kirjoittamalla asioihin, tunteisiin ja kokemuksiin saa lisättyä välimatkaa ja niihin voi saada objektiivisen suhteen. Kirjoittamalla ilmiö tulee konkreettiseen, helposti käsiteltävään muotoon ja etäisyys voi tuoda turvallisuuden

tunnetta. Kirjoittamalla voi etäännyttää kauemmaksi liian pelottavaa ainesta ja tuoda lähemmäksi sitä, mitä haluaa käsitellä ja muokata.

Tuskalliset muistot eivät koskaan unohdu. Kirjoittaminen herättää muistot ja auttaa ilmaisemaan ne hallittavissa olevassa muodossa. [-] Hyvistä, positiivisista muistoista kirjoittaminen saa kirjoittajan huomaamaan, että hänellä on ollut hyviä muistoja enemmän kuin hän on tullut ajatelleeksikaan. Miksei niitä voisi olla vastaisuudessakin? (Kirjallisuusterapia-yhdistyksen Internetsivut.)

Tutkimani adoptiobloggaajat kirjoittavat kirjoittavansa blogeihinsa kirjoittamisesta ja vuorovaikutuksesta saamansa terapian ja vertaistuen vuoksi. Virpi Saarinen (2008, 83–84) näkee verkkokirjoittamisella olevan paikkansa kirjallisuusterapian, terapeutin kirjoittamisen ja psykoterapian yhteisellä alueella. Hän näkee sen tarjoavan mahdollisuuksia uudelleenlaisille kirjoittamisen, terapian ja virtuaalisen kommunikaation rajapinnoille sijoittuville vuorovaikutuksen muodoille, jotka toimivat voimavara- ja kirjoittajalähtöisesti sitoutumatta yksittäisiin teorioihin.

Kirjallisuusterapiaa koskevat artikkelit tuntuvat painottavan taiteellisesti korkeatasoisen kirjallisuuden ja kirjoittamisen merkitystä tunne- ja identiteettityössä, mutta omasta mielestäni verkkokeskustelullakin on oma tärkeä ulottuvuutensa terapeutin näkökulmasta. Verkkokirjoittaminen yhdistää eri ikäluokkia ja suo terapeutin kirjoittamisen mahdollisuuden myös niille henkilöille, jotka eivät hakeutuisi ohjattuihin kirjoittajapiireihin. Näen verkkokirjoittamisen myös välineenä virtuaalisen psykoterapian toteuttamiseen. (Saarinen 2008, 83–84.)

5.3 Blogi terapeuttisen päiväkirjan näkökulmasta

Jotkut aloittavat päiväkirjan kirjoittamisen jo lapsena heti kirjoittamaan oppiessaan. Erityisen merkittäväksi päiväkirja nousee usein murrosiässä, jolloin päiväkirja voi olla ainoa uskottu, jolle voi kertoa aivan kaiken. Päiväkirjana voi toimia tavallinen vihko, muistikirja tai esimerkiksi kalenteri. Siihen kirjataan ylös päivän tapahtumia, ajatuksia, toiveita ja haaveita; iloja ja suruja. Erityisesti negatiivisten tunteiden ja tapahtumien yhteydessä päiväkirja nousee tärkeäksi.

Kriisipäiväkirjaa ja terapeutista päiväkirjaa tutkineen Pirkko Liisa Johanssonin (1991, 47) mukaan ”[s]ysäyksen päiväkirjan aloittamiselle antaa usein ajankohtainen kriisivaihe elämässä. Se synnyttää tarvetta selvittää ajatuksia ja purkaa niitä jollakin tavalla. Kirjoittaminen on tällainen tapa”.

Päiväkirjan kirjoittaminen on käyttökelpoinen silta sekä murrosiän kuohunnassa että monessa muussakin elämäntilanteessa. Erityisinä kriisipäiväkirjoina voidaan pitää Anne Frankin *Nuoren tytön päiväkirjaa* sekä Anaïs Ninin päiväkirjan ensimmäistä julkaistua osaa. Kriisipäiväkirjoiksi voidaan luonnehtia myös suomalaisten poliittisten vankien, kuten Hella Wuolijoen, Arvo Turtiaisen ja Ilmari Kiannon vankilapäiväkirjoja. (Johansson 1991, 47–48.)

Kriisi laukaisee tarpeen kirjoittaa, ja kirjoittaminen helpottaa kriisiä. Katri Pietikäinen (2005, 108) näkee kaikessa omakohtaisessa päiväkirjan kirjoittamisessa terapeutin ulottuvuuden.

Mikäli pystymme kirjoittamaan tunteet juuri sellaisina kuin ne koemme, olemme lähellä terapiakirjoittamista. Päiväkirjassa jo sinänsä tapahtuu jakamista ja sillä on puhdistava vaikutus kirjoittajaan. Jos on mahdollisuus jakaa kirjoittamansa terapeutin kanssa, vaikutus vielä voimistuu. Kirjoittaminen on myös ulottuvilla terapiaistuntojen välillä. Siihen voi purkaa ahdistusta ja huolta. (Pietikäinen 2005, 108.)

Kun olemme surun keskellä, saatamme väliaikaisesti eristäytyä sosiaalisista kontakteista ihmisiin, jotka eivät ymmärrä surua. Päiväkirjasta löydämme paikan, joka sallii kaikki tunteemme eikä vaadi hyväksytyä käyttäytymisen sääntöjä, hyväksytyä surun

kestoaikaa tai hyväksyttäviä muutoksia surun aikana. Ajan kuluessa vain sisäinen minä tietää koko tarinan. Meillä on näin itsestämme syvempi ymmärrys, mutta meidän saattaa olla vaikea kommunikoida siitä muiden kanssa. (Pietiläinen 2005, 209.)

Pietiläisen (2005, 100) mukaan kirjoittaminen auttaa selkiyttämään ajatuksia, tunteita ja tekoja sekä laajentaa kokemuksia ja rikastaa elämää. Hän näkee päiväkirjan terapeuttisena välineenä, joka ”on ikään kuin kuuliija, joka saa tietää kokemuksistamme. Omien ajatusten ja tunteiden kirjoittamisessa on aina terapeuttinen ulottuvuus. Päiväkirja voi auttaa meitä tutustumaan itseemme paremmin, löytämään vastauksia kysymykseen ’kuka minä olen?’”

Kirjallisuusterapiayhdistyksen mukaan päiväkirjankin kirjoittaminen voi olla laajasti käsittäen terapiaa. Päiväkirjan kirjoittamisen prosessista puuttuu kuitenkin palaute, joka on osa kirjallisuus- ja sanataideterapiaa (Kirjallisuusterapia-yhdistyksen Internetsivut). Johanssonin (1991, 48) mukaan päiväkirjan kirjoittaminen on luovaa kirjoittamista siinä, missä runojenkin kirjoittaminen, kun se yhdistyy luovaan lukemiseen ja moniin muihinkin virikkeisiin ja kokemuksiin. Näin se toteuttaa myös kirjallisuusterapian periaatteita.

Myös Juhani Ihanus myöntää päiväkirj kirjoittamisen terapeuttisen luonteen, vaikka kirjallisuus- ja kirjoittamisterapiat ovatkin yleensä yhdistetty vuorovaikutukselliseen ryhmä- tai yksilöterapiatilanteeseen.

Väljemmin voidaan todeta, että terapeuttista ainesta on myös usein läsnä sellaisissakin kirjoittamistilanteissa, joissa vuorovaikutusta ei konkreettisesti ole olemassa, esimerkiksi päiväkirj kirjoittamisessa, joka sisältää usein itsereflektiota ja itsehoidollisia aineksia. Silloin on kyse terapeuttisesta kirjoittamisesta tai terapiakirjoittamisesta. (Ihanus 2009, 23.)

Tutkimani adoptio-odottajat kirjoittavat ajatuksiaan blogiin, mutta yhtä lailla lukijoille kuin itselleenkin. Kirjoittajat kirjoittavat anonyymisti itseään ja ympäristöään esittelemättä, mutta tunteet ovat aitoja ja sensuroimattomia. He kirjoittavat yhtä lailla tunteista aallonpohjalta kuin aallonharjaltakin.

Blogit ovat ikään kuin julkisia päiväkirjoissa, osa jopa kriisipäiväkirjoja. Yhden käsityksen mukaan kirjoittaminen on terapeuttista vain, kun kirjoittamiseen liittyy ohjaaja ja ryhmä. Blogikirjoittamista voi pitää terapiaistuntona kuitenkin siten, että lukijat ja

kommentoijat istuvat terapeutin ja ”ryhmäläisten” jakkaroilla. Kommentoijat antavat kirjoittajalle palautetta, kommentoivat ja ymmärtävät. Terapia on myös vastavuoroista: usein samassa elämäntilanteessa elävät lukijat saavat itsekin paljon lukiessaan blogeja. Yhteiset elämänvaiheet sekä saman kivun, surun ja kaipauksen kokemukset lohduttavat ja antavat terapeuttista tukea.

Blogit ovat yksityisistä asioista mielellään julkisia tekevän nykyihmisen päiväkirjoja. Kiihkeässä tahdissa elävässä yhteiskunnassa ”etanapostilla” kulkevat kirjeet ovat jääneet sähköposti-, chat- ja messengerviestien jalkoihin. Moni lukee sähköpostin useita kertoja päivässä ja odottaa välitöntä vastausta viesteihinsä. Tuoreen tutkimuksen mukaan nykyajan Internetin käyttäjä vaihtaa Internetsivua, mikäli sivu ei lataudu auki kymmenessä sekunnissa¹¹⁶, mikä viestii kiire-yhteiskunnasta. Blogikirjoittaminen on samalla tavalla nopeampaa ja kätevämpää, kuin päiväkirj kirjoittaminen. Tietokoneelle kirjoitettu blogiteksti on nopeammin valmis ja helpommin muokattavissa kuin päiväkirjaan käsin kirjoitettu teksti. Myös aikana, jolloin yksinäisyys on yleistynyt, on Internetin vertaisjoukkojen merkitys kasvanut. Asiat, joita ei mielellään paljasteta lähipiirille, paljastetaan helposti Internet-yhteisölle.

Eila Pennasen (1978, 113) mukaan aitoa päiväkirjaa ei ole tarkoitettu julkistettavaksi, vaan on luonteeltaan intiimi. Siinä tulevat esiin ihmisluonnon kätkeytyt puolet, muistelmat ja omaelämäkerta. Päiväkirjassa kirjoittaja paljastaa itsensä tahallisesti, tutkii ja erittelee itseään ja jos hän on rehellinen, hän kertoo myös kielteisistä piirteistään. Pennasen mukaan ”[k]irjailijat voivat tehdä muistiinpanojaan ylös vastaista julkaisemista silmällä pitäen, mutta silloin päiväkirja muotoutuu toisenlaiseksi.”

Vaikka blogikirjoittaminen on kirjoittajan tunnistamisen välttämiseksi hieman peiteltyä totuutta, voivat varsinkin negatiiviset tunteet tutkimusaineiston perusteella kirjautua Internetiin yhtä väkevinä kuin ne kirjautuisivat yksityiseen päiväkirjaankin.

Mutta aivan kuin runon päiväkirjankin kirjoittamisen lähtökohtana voi olla mielen sisällön jäsentäminen. Ihminen kirjoittaa, jotta hän tietäisi, mitä ajattelee. Näin hän saa otteen häilyvistä mielikuvistaan. Hän houkuttelee sanoilla kokemuksiaan takaisin, elää

¹¹⁶ Ohjelmistoyhtiö CA:n tekemän kyselyn mukaan suomalainen käyttäjä saa odottamisesta tarpeekseen keskimäärin kymmenessä sekunnissa ja lähtee muualle, mikäli Internetsivu ei tuossa ajassa aukea. <http://www.hs.fi/kulttuuri/artikkeli/T%C3%B6kkiv%C3%A4+nettisivu+karkottaa+k%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4n+kymmeness%C3%A4+sekunnissa/1135249648752>, katsottu 2.10.09.

ne hitaasti uudelleen nähdäkseen, miten kaikki tapahtui, ja ymmärtääkseen kokemaansa. Kirjoitetut sanat ovat painavampia, ne tallentavat ajatukset, joihin voi palata, vaikka välillä syventyisi muuhunkin. Sanojen avulla saa välimatkan kokemuksen synnyttämiin tunteisiin. Syntynyt etäisyys tekee tunteiden käsittelyn mahdolliseksi. (vrt. Sandberg 1989). (Johansson 1991, 48–49.)

Vaikka tutkimuksessa mukana olevat bloggaajat kirjoittavat rehellisesti ja avoimesti ilman suurta tunnesensuuria, eivät he silti ole aina aivan varmoja tyylin kannattavuudesta. Oman itsensä esille tuominen, anonymistikin, mietityttää paikoitellen. ”Olen ollut aavistuksen noloissani siitä, kuinka avoimesti olen leväyttänyt fiilikseni kaikkien vieraiden mäsyteltäviksi. Että ja kun tämä ei ole pelkkä tarina, vaan oikea elämäni,” Adoptiomatka kirjoittaa 16.9.2006.

6. Päätäntö

Olen tutkimuksessani tutkinut adoptioon liittyviä narratiiveja ja näistä erityisesti adoptioon liittyviä blogeja. Olen pyrkinyt löytämään vastauksen kysymykseen, miksi lapsettomuutta ja adoptiota läpikäyvät jakavat kenties kaikista kipeimmät ja henkilökohtaisimmat tunteensa ja ajatuksensa juuri Internetissä. Olen tutkinut, miksi odottajat eivät kirjoita vain henkilökohtaiseen päiväkirjaan tai jaa kokemuksiaan lähipiirinsä kanssa, vaan sen sijaan jakavat kipunsa tuhansien lukijoiden kasvottomalle massalle. Olen etsinyt vastauksia siihen, millaista kirjoittamista on vertaisryhmätyyppinen blogikirjoittaminen sekä mikä on tekijyyden rooli adoption ympärille rakentuvassa Internetkommunikaatiossa.

Tutkimusaineisto koostui neljästä julkisesta adoptioblogista, jotka ovat oletukseni mukaan todellisuusperäisiä. Otanta osoittautui riittävän laajaksi; tutkimusaineistooni kuului jopa 222 eri blogipäivitystä. Osa blogeista keskittyi adoptioprosessin kuvaukseen, osa omien ja ympäristön tunteiden käsittelyyn. Jokaisessa blogissa toistui kuitenkin samat epätoivon, surun ja ahdistuksen, mutta myös ilon, onnen ja jännittävän odotuksen tunteet. Hypoteesini mukaan yksi blogikirjoittamisen syy oli kirjoittamisesta saatu terapia, minkä erityisesti Adoptiomatka totesi blogissaan useaan kertaan.

Johdannon jälkeen luvussa kaksi lähestyin lapsettomuutta ja adoptiota esittelemällä ajatuksia lapsettomuudesta sekä eräitä adoptioon johtavia syitä. Kuvasin lapsettomuuteen ja pitkään adoptioprosessiin liittyviä tunteita, varsinkin ulkopuolisuuden tunnetta, joka syntyy, kun seuraa sivusta ystävien lasten kasvua.

Luvussa kolme esittelin blogien historiaa sekä tutkimusaineiston blogeista. Kuvasin blogien sisältöä ja laajuutta sekä kirjoittajien itsestään kertomaa taustaa. Luvussa neljä tarkastelin blogeja yleisesti tutkimalla niitä tunteiden ja ajatusten kohtauspaikkana. Kuvasin henkilökohtaisen kirjoittamisen muutosta yksityisestä ”salaisesta päiväkirjasta” julkiseen verkkokirjoittamiseen. Tarkastelin blogeihin kiinteästi liittyvää kommentointia ja vertaistukea. Myös kirjoittajat osoittautuivat ahkeriksi blogien lukijoiksi: esittelin myös kirjoittajien toisilleen jättämiä kommentteja.

Luvussa viisi esitin näkemyksiäni adoptioblogeihin kirjoittamisen terapeuttisesta ulottuvuudesta. Aluksi esittelin kirjallisuusterapian historiaa ja tämän jälkeen tein eroa

kirjallisuusterapian ja terapeuttisen kirjoittamisen välille. Tarkastelin näkemystä, jonka mukaan kirjoittaminen voi olla terapiaa vain, kun prosessiin liittyy ohjaaja, ryhmä ja selkeä terapiasuunnitelma. Tämän rinnalla käsittelin blogikirjoittamista sekä näkemyksiä, joiden mukaan myös itsenäinen, luova kirjoittaminen voi olla terapeuttista. Lopuksi lähestyin blogeja terapeuttisen päiväkirjan näkökulmasta.

Lapsettomuus ja adoptio ovat rankkoja ja hyvin henkilökohtaisia asioista, joista ei välttämättä ole helppo puhua läheisille. Moni niitä kokeva haluaa kuitenkin käydä asioita läpi, ja saada uusia ajatuksia ja näkökulmia. Internet on helppo paikka kirjoittaa ajatuksiaan sekä lukea muiden vastaavista kokemuksista. Aineiston perusteella voi todeta, että adoptio-odottajat kirjoittavat Internetiin päiväkirjan sijaan siksi, että Internetistä saadun vertaistuen merkitys on ensiarvoisen tärkeä.

Blogeihin ja keskustelupalstoille kirjoittamista voi tutkimuksen perusteella pitää terapeuttisena: moni odottaja kirjoittaa saaneensa sekä kirjoittamisesta että lukemisesta helpotusta sekä selvitystä mieltä painaviin asioihin. Kirjoittajat ovat Internet-tekstien avulla huomanneet, että kaikki tunteet ovat sallittuja rankan prosessin aikana. Kirjoittaminen voi torjua masennusta ja ahdistusta sekä niin sanottua ”lapsiperhepelkoa”. Moni blogisti kirjoitti jossain vaiheessa blogiaan, että on nyt jo päässyt pahimmasta tuskasta yli, enää hän ei vältele lapsiperheitä vaan kokee pikkuhiljaa olevansa itsekin lapsiperheellinen, olevansa pian ihan oikeasti äiti. Moni lukija vakuuttelikin kirjoittajille pitkin blogia, että odottajasta tulee varmasti pian äiti, ja että tavallaan tämä on jo äiti.

Saman kokeneet jaksavat tukea, kuunnella ja ymmärtää silloinkin, kun lähipiiri ei enää jaksaa tai ehdi tai kun adoptio-odottaja ei halua ”rasittaa” lähipiiriä omilla murheillaan. Blogit ovat nykyajan yhteisiä päiväkirjoja: lukijat kokevat ajatukset ja kokemukset vahvasti omikseen. Oletukseni, että blogit ovat interaktiivisia ja terapeuttisia, osoittautui oikeaksi.

Ennen tutkimuksen tekoa en ollut tutustunut blogeihin kovin laajasti. Käsitykseni niistä oli hieman negatiivinen; ajattelin, että en itse haluaisi pitää blogia, jossa kertoisin vain tavallisesta arjestani. En tiennyt, että blogit voivat olla myös projektimuotoisia, että niissä voi käsitellä raskaita elämänvaiheita ja saada näin apua ja helpotusta hankalaan tilanteeseen.

Adoptioaihe kiinnosti minua kovasti tuttavaperheen lapsettomuutta, lapsettomuushoitoja ja adoptiota seurattuani. Aiheen käsittely tuntui tärkeältä. Jos

mitenkään muuten ei voi auttaa adoptioprosessin madellessa, voi auttaa etsimään samaa kokevia Internetistä.

Mikäli aloittaisin työn nyt voisin tutkia vain lapsettomuutta läpikäyviä ottamatta adoptiota mukaan. Tällöin tunteet olisivat olleet kenties vieläkin syvempiä ja haavat avoimempia. Tutkimuksen laajentaminen adoptioon ja lapsen tuomaan onneen toi tutkimukseeni tasapainoa. Oli hienoa tutkia myös onnellisten ajatusten herättämää keskustelua, kun taas pelkkien lapsettomuuskokemusten tutkiminen olisi ollut aiheena raskas.

Adoptioblogistit tiedostivat kirjoittavansa terapiakseen. Monen kirjallisuusterapian kanssa työskentelevän mielestä kirjoittaminen voi olla terapeutista vain ohjatussa ryhmässä. Jatkotutkimus olisi mielenkiintoista tehdä kirjoittajista, jotka eivät tiedosta kirjoittavansa terapiakseen. Moni on kirjoittanut aina, mutta ei osaa silti kertoa, miksi he kirjoittavat. Mitä kirjoittaminen heille merkitsee? Missä tilanteissa he erityisesti kirjoittavat? Kirjoittavatko he ns. hyvinä vai huonoina päivinä? Olisin myös kiinnostunut tekemään jatkotutkimusta päiväkirj kirjoittamisen historiasta, koska tällaista laajaa tutkimusta ei ole vielä tehty.

7. Lähteet

Painetut

Alasilta, Anja (2000) Verkkoajan viestintä. Tulkinta, ilmaisu, vuorovaikutus. Helsinki: Kauppakaari Oyj.

Alasilta, Anja (2002) Verkkokirjoittajan käsikirja. Helsinki: inforviestintä Oy

Arhippainen, Leena (2009) Verkkokirjoittaja purkaa elämäänsä itselleen – Sofian tarina. Kirjallisuusterapia 1/2009.

Bolton, Gillie (2009) Terapeuttinen kirjoittaminen palliatiivisessa hoidossa ja syövän hoidossa. Teoksessa Sanat että hoitaisimme. Terapeuttinen kirjoittaminen. Juhani Ihanus (toim.) Duodecim: Helsinki.

Heinilä, Eeva (2009) Terapeuttinen päiväkirjaprosessi. Teoksessa Sanat että hoitaisimme. Terapeuttinen kirjoittaminen. Juhani Ihanus (toim.) Duodecim: Helsinki.

Huhtinen, Aki ja Rantapelkonen, Jari (2007) Bumerangi. 69 blogia turvallisuudesta. Johtamisen laitoksen julkaisu n:o 35, sarjassa tutkimuksia 1. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu sekä Viesti- ja Sähkötekkinen koulu.

Huldén, Jaana (2005) Minussa tapahtuu – nuorten aikuisten kirjallisuusterapiasta. Teoksessa Hoitavat sanat. Opas kirjallisuusterapiaan. Toim. Silja Mäki ja Terhikki Linnainmaa. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Ihanus, Juhani (2009) Sanat, että hoitaisimme. Kirjallisuusterapia ja kertomukset. Teoksessa Sanat että hoitaisimme. Terapeuttinen kirjoittaminen. Toim. Juhani Ihanus. Helsinki: Duodecim.

Johansson, Pirkko Liisa (1985) Ajatuksia päiväkirjan kirjoittamisesta. Teoksessa Sanojen liikkeitä. Kirjoituksia kirjallisuus- ja runoterapiasta. Toim. Juhani Ihanus. Helsinki: Kirjastopalvelu Oy.

Johansson, Pirkko Liisa (1991) Kriisipäiväkirja – terapeutin päiväkirja? Teoksessa Päiväkirjasta hypermediaan. Suomen kirjallisuusterapiayhdistyksen 10-vuotisjuhlakirja. Toim. Juhani Ihanus. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Kilpi, Tuomas (2006) Blogit ja bloggaaminen. Helsinki: Redme.fi

Kun vauva viipyy – lapsettomuuden tutkimus ja hoito (2007). Kirjoittaja Maija Tulppala. Toim. Sirpa Mäkinen ja Anne-Maria Suikkari. Helsinki: Väestöliitto.

Lapsettomuus. 30 tositarinaa (2007). Toim. Kerttu Lähteenmäki. Loviisa: Tositarinat Kustannus.

Lindquist, Anita (2009) Kirjoittaminen itsehoitona ja psykoterapeuttisena menetelmänä. Teoksessa Sanat että hoitaisimme. Terapeutin kirjoittaminen. Toim. Juhani Ihanus. Helsinki: Duodecim.

Linnainmaa, Terhikki (2005) Kriisit ja kirjallisuusterapia. Teoksessa Hoitavat sanat. Opas kirjallisuusterapiaan. Toim. Silja Mäki ja Terhikki Linnainmaa. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Linnainmaa, Terhikki (2005) Mitä kirjallisuusterapia on? Teoksessa Hoitavat sanat. Opas kirjallisuusterapiaan. Toim. Silja Mäki ja Terhikki Linnainmaa. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Niemi-Pynttari, Risto (2007) Verkkoproosa. Tutkimus dialogisesta kirjoittamisesta. Väitöstutkimus, Jyväskylän yliopisto, kirjoittaminen. Helsinki: ntamo.

Omassa huoneessa. Yksityiselämän historiaa renessanssista valistukseen (2001) Toim. Philippe Ariés, Georges Duby ja Roger Chartier. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Paasonen, Susanna (2006) Identiteetti Internetissä. Teoksessa Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen. Toim. Anna Mäkelä, Liina Puustinen ja Iiris Ruoho. Helsinki: Gaudeamus Kirja.

Pennanen, Eila (1978) Proosan lajeja ja keinoja. Teoksessa Lukutikki kirjallisuuden lukijalle. Toim. Mirjam Polkunen, Pekka Suhonen, Auli Viikari. Espoo: Weilin + Göös.

Pietiläinen, Katri (2002) Päiväkirjamenetelmä. Teoksessa Koskettavat tarinat. Johdantoa kirjallisuusterapiaan. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Pietiläinen, Katri (2005) Päiväkirja mielen avaajana ja persoonallisen kasvun välineenä. Teoksessa Hoitavat sanat. Opas kirjallisuusterapiaan. Toim. Silja Mäki ja Terhikki Linnainmaa. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Rahikka, Anne (2008) Verkko-ohjaus ja -neuvonta. Teoksessa Oivaltava kohtaaminen - menetelmiä ihmissuhdetyöhön. Toim. Merja Reijonen ja Tuija Strandén-Mahlamäki. Helsinki: WSOYpro.

Rettberg, Jill Walker (2008) Blogging. Digitalmedia and society series. Polity Press: USA

Saarinen, Virpi (2008) Anna minulle toivoa, kirjoitan siitä elämän: verkkokirjoittaminen paniikkihäiriöstä kärsivien tukena. Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, kirjoittaminen.

Sanat että hoitaisimme. Terapeuttinen kirjoittaminen (2009). Toim. Juhani Ihanus Duodecim: Helsinki.

Sippola, Leena (1985) Kirjallisuusterapian kehityslinjoja. Teoksessa Sanojen liikkeitä. Kirjoituksia kirjallisuus- ja runoterapiasta. Toim. Juhani Ihanus. Helsinki: Kirjastopalvelu Oy.

Strandén-Mahlamäki, Tuija (2008) Kirjallisuusterapeuttiset harjoitukset työvälineenä. Teoksessa Oivaltava kohtaaminen - menetelmiä ihmissuhdetyöhön. Toim. Merja Reijonen ja Tuija Strandén-Mahlamäki. Helsinki: WSOYpro.

Painamattomat

Adoptiomatka. Adoptiomatka. <http://adoptiomatka.blogspot.com>, katsottu 30.9.2008.

-M- Sieltä kaukaa... tänne meille. <http://miumo.blogspot.com>, katsottu 30.8.2008.

Myana. Kirjeitä lapselleni. <http://myana.vuodatus.net/>, katsottu 30.8.2008.

Shanna. Vierashuoneesta lastenhuone. <http://adoptiosta.blogspot.com>, katsottu 30.8.2008.

Tonteri, Päivi. Henkilökohtainen sähköpostikeskustelu adoptioäiti-kirjallisuusterapeutti Päivi Tonterin kanssa 10.12.2008.

www.avaclinic.com/index.php?8, katsottu 17.2.2009.

www.blogilista.fi/hakemisto, katsottu 9.9.2009.

www.facebook.com

www.interpedia.fi, katsottu 13.1.2009.

<http://www.interpedia.fi/adoptio/ukk.html#kysymys3>, katsottu 26.1.2009.

<http://www.interpedia.fi/adoptio/lapsitiedot2008.html>, katsottu 27.1.2009.

www.kirjallisuusterapia.net, katsottu 2.12.2008.

www.pelastakaalapset.fi, katsottu 13.1.2009.

www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo#adoptiot, katsottu 13.1.2009.

<http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvalinen-adoptiopalvelu/yleista>, katsottu 13.1.2009.

http://www.pelastakaalapset.fi/fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvalinen-adoptiopalvelu/lapsiesitykset?searched=lapsiesitykset&advsearch=oneword&highlight=ajaxSearch_highlight+ajaxSearch_highlight1, katsottu 27.1.2009.

www.pelastakaalapset.fi/assets/files/lastensuojelutyo/kv-adoptiopalvelu/tiedotteet/2008/kvadoppal_tiedote_fi_joulukuu_2008.pdf, katsottu 29.1.2009.

<http://www.pkssk.fi/syn/yleist%C3%A4%20lapsettomuudesta.htm>, katsottu 27.1.2009.

www.stat.fi/til/adopt/index.html, katsottu 3.2.2009.

www.vaestoliitto.fi/lapsettomuus, katsottu 13.1.2009.

www.verkkoklinikka.fi/?page=3105015&id=9995160 17.2.2009.

www.wikipedia.org/wiki/Blogi, katsottu 9.10.2008.